БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 117 (4108). | Шанба 14 июнь, 1969 йил. | Баҳоси 2 тийин.

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАРНИНГ ХАЛҚАРО КЕНГАШИДА

Коммунистик ва ишчи партияларнинг Халқаро Кенгаши 12 июнда ўз ишини давом эттирди.

Эрталабки мажлисда Цейлон Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси ўртоқ Х. Г. С. Ратнавира раислик қилди. Кенгаш иштирокчилари Жанубий Вьетнам Республикаси мувaққат революцион ҳукуматига якдиллик билан табрик телеграммаси йўлладилар. Шундан кейин ҳарбий фашистик диктатурага қарши курашаётган Греция коммунистлари ва демократлари билан бирдамлик ҳақидаги баёнот қабул қилинди.

Мажлисда раислик қилган ўртоқ Х. Г. С. Ратнавира кенгаш номига Совет Иттифоқидаги заводлар, фабрикалар, колхоз ва совхоз коллективларидан, партия ва жамоат ташкилотларидан, айрим совет гражданларидан кенгашни табриклаб ва унинг ишларига муваффақиятлар тилаб жуда кўп мактублар олинаётганлигини делегацияларга маълум қилди. Кенгаш барча совет меҳнаткашларига, ташкилотларига самимий табриклари ва истаклари учун миннатдорчилик изҳор қилди.

Эрталабки мажлисда кенгаш кун тартибига қўйилган масалаларни муҳокама қилишда АҚШ Коммунистик партияси Бош секретари ўртоқ Г. Холл, Швеция коммунистлари сўл партияси раисининг ўринбосари ўртоқ Л. Вернер, Судан Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ А. Х. Махжуб, Бельгия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ М. Дрюмо, Коста-Рика Халқ авангарди партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. Мора қатнашдилар.

Кечки мажлис Ғарбий Берлин Бирлашган социалистик партиясининг раиси ўртоқ Г. Данелиус раислигида ўтди. Мажлисда Ҳиндистон Коммунистик партияси Миллий Кенгашининг раиси ўртоқ Ш. А. Данге, Буюк Британия Коммунистик партиясининг Бош секретари ўртоқ Ж. Голлан, Гваделупа Коммунистик партиясининг Бош секретари ўртоқ Э. Жен нутқ сўзладилар.

КЕЧА КРЕМЛДА

Коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро кенгаши 7 кундан бери давом этмоқда. Утган ҳафта воқеаларга жуда бой ва самарали бўлди. Кенгаш иштирокчилари «Вьетнамга мустақиллик, озодлик ва тинчлик» ҳақидаги чақириқни баланд руҳ ва бир овоздан қабул қилдилар. Шу ҳужжат бутун дунё коммунистларининг Америка агрессорларига қарши вьетнам халқи олиб бораётган қаҳрамонона кураш билан жанговар бирдамлигини мустаҳкамлаш йўлида қўйилган янги муҳим қадам, империализмнинг авантюристик сиёсатига берилган жиддий зарба сифатида бутун дунёда қизғин маъқуллаб кутиб олинди. Кеча кенгаш Жанубий Вьетнам республикасининг муваққат революцион ҳукуматига табрик телеграммаси йўллади. Бу телеграмма вьетнам халқининг чет эл босқинчиларига қарши олиб бораётган муваффақиятли кураши йўлидаги муҳим ҳаракатларини якдиллик билан қўллаб-қувватлашни яна бир марта ифода этди.

Бутун дунёнинг ва биринчи навбатда Яқин Шарқнинг кенг жамоатчилиги халқаро кенгашнинг араб халқлари олиб бораётган адолатли курашни қўллаб-қувватлашни кучайтиришга қаратилган чақириқни зўр мамнуният билан қабул қилди. Маълумки, бу чақириқ араб мамлакатлари ва Исроил коммунистик партияларининг ташаббуси натижасида қабул қилинди. Кенгаш Грек демократларига нисбатан бошланган янги оммавий террорга қарши норозилик овозини кучайтирди. Кенгаш иштирокчилари Греция коммунистлари ва демократлари билан қардошларча бирдамликларини изҳор этиб, барча мамлакатларнинг кенг меҳнаткашлар оммасини, демократик ва прогрессив кучларини Грецияда жазолашни тўхтатишни ҳамда барча сиёсий маҳбусларни озод қилишни қаттиқ талаб этишга чақирдилар.

Шу ҳафта ичида 49 қардош партиянинг вакиллари ҳозирги даврда империализмга қарши кураш ҳамда коммунистик ва ишчи партиялар, барча антиимпериалистик кучлар ҳаракат бирлиги проблемалари юзасидан сўзга чиқдилар. Нотиқларнинг катта кўпчилиги кенгашда муҳокама қилиш учун тайёрланган Асосий ҳужжатни ва бошқа ҳужжатларни табриклаб кутиб олди ва уларни батамом қўллаб-қувватлашини билдирди. Кеча АҚШ, Швеция, Судан, Бельгия, Коста-Рика, Ҳиндистон, Англия, Гваделупа коммунистик партияларининг раҳбар арбоблари Георгий залида нутқ сўзладилар.

АҚШ Коммунистик партиясининг бош секретари ўртоқ Гэс Холлнинг нутқи ғоят зўр қизиқиш билан кутиб олинди. У ўз нутқида АҚШ ишчилар синфи курашини кенг тасвирлаб, халқаро миқёсда америка империализмининг агрессив йўлини яққол кўрсатиб берди.

— Америка империализми, деди ўртоқ Г. Холл, бутун дунёда тинчлик иши учун энг катта хавфдир. Америка империализми ядро билан қуролланган, лекин янги давримизнинг кучи туфайли ва биринчи навбатда Совет Иттифоқининг қудратли ҳарбий ва ядро қалқони туфайли ҳозирча қинидан чиқарилмаган ханжардир. Империализм бутун дунё миқёсида ўз тактикасини ва идеологик позициясини ўзгартирмоқда. Антиимпериалистик курашнинг ҳар бир отряди, ҳар бир сектори ўзгариб бораётган ва жаҳонга дағдаға солаётган куч билан ёлғиз ўзи муваффақиятли кураша олади, деган фикр хатарли адашишдир.

Нотиқ оппортунизмга қарши курашнинг катта аҳамиятга эга эканлигини, марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми негизида жаҳон коммунистик ҳаракатининг бирлигини мустаҳкамлаш зарур эканлигини таъкидлаб ўтди.

Судан Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари А. Х. Маҳжуб жаҳон социалистик системасини ҳимоя қилиш жуда муҳим интернационал бурчдир, чунки унинг тақдиридан фақат шу системага кирган халқларгина эмас, балки бутун дунё ишчилари ҳам, ер юзидаги барча халқлар ҳам манфаатдордир, деди Мана шунинг учун ҳам, социализм ғалабаларини қадрловчи ҳамма кишилар Чехословакияда социализмни ҳимоя қилиш йўлида кўрилган қатъий чораларни тушундилар ва табрикладилар.

— Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар, деди Коста—Рика халқ авангарди партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. Мора, курашнинг олдинги / сафларида турибди ва революциянинг биринчи истеҳкомидир. Буни империалистлар яхши тушунадилар ва шунинг учун ҳам асосий тиғни худди мана шу СССРга ва бошқа социалистик ҳамдўстлик мамлакатларига қарши қаратмоқдалар. Биз фурсатни қўлдан бермай, жаҳон революцион ҳаракати сафларини Совет Иттифоқи ва бутун социалистик лагерь теварагига жипслаштиришимиз керак.

Ҳиндистон Коммунистик партияси миллий кенгашининг раиси ўртоқ Ш. А. Данге империализмнинг Осиё, Африка, Латин Америкасидаги мустақил давлатларга қарши, халқларнинг миллий озодлик ҳаракатига қарши кирдикорларини кенг тасвирлаб берди.

Империализм ғоят хавфли эканлигига қарамай, жаҳон миқёсида кучлар нисбатини ўз фойдасига ўзгартиришга қодир эмас, тарихий тараққиётни орқага буришга қодир эмас, деб таъкидлади ўртоқ Данге.

АҚШ, Ҳиндистон, Судан, Коста—Рика, Гваделупа ва бошқа қардош партиялар вакиллари уқтириб ўтганидек, империализм шундай бир вазиятда марксизм-ленинизмдан бош тортган ҳозирги Хитой раҳбарларининг сафбузарлик, антикоммунистик фаолиятига катта умид боғламоқдалар. Маочилар сиёсати, деди ўртоқ Г. Холл, барча мамлакатларда социализм ва антиимпериалистик кучларга тобора актив қарши туриш йўлидан бормоқда Матбуотда хабар берилган сўнгги кунлардаги воқеалар бу хулосанинг тўғрилигини яна бир марта исбот этмоқда.

Коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгаши бутун дунёни ғоят қизиқтирган ҳолда ўз ишини давом эттирмоқда. Бепоён ватанимизнинг ҳамма жойларидан кенгаш номига келаётган табрикномалар, мактублар, телеграммалар, жаҳон коммунистик ҳаракатининг мана шу ғоят буюк анжумани катта муваффақиятларга эришувини истаган совет кишиларининг кенгаш ишини зўр эътибор билан кузатиб бораётганликларидан далолат бермоқда.

(«Правда», 13 июнь).

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

Янгийўл районидаги Ҳ. Турсунқулов номли колхозининг Ҳошим Қосимов бошлиқ участка аъзолари бу йил 145 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашмоқдалар. Суратда: участка аъзолари навбатдаги ишлар ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

Б. Ғофуров фотоси.

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАР КЕНГАШИНИНГ ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ РЕСПУБЛИКАСИ МУВАҚҚАТ РЕВОЛЮЦИОН ҲУКУМАТИГА ТЕЛЕГРАММАСИ

Коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвада тўпланган Кенгаши Жанубий Вьетнам Республикаси муваққат революцион ҳукуматининг тузилишини қизғин табриклайди. Кенгашга ўз вакилларини юборган 75 партия бу воқеани Вьетнам халқининг қаҳрамонона озодлик курашидаги янги ва муҳим босқич деб билади. Улар Жанубий Вьетнам Республикаси муваққат революцион ҳукуматини, бутун Вьетнам халқини ишонтириб, унинг курашини тўла ғалаба қозонгунча доим қўллаб-қувватлаяжакларини билдирадилар.

1969 йил 12 июнь.

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАР КЕНГАШИНИНГ БАЁНОТИ

75 коммунистик ва ишчи партиянинг Москвада тўпланган вакиллари террорнинг яна кучайтириб юборилганлиги, грек коммунистлари, демократларининг ва хунтага душман бўлган бошқа кишиларнинг суд орқали қаттиқ таъқиб этилаётганлиги, кўплаб қамоққа олинаётганлиги ва азобланаётганлиги туфайли дарғазаб бўлишди.

АҚШ империалистлари ва НАТО агрессив блокининг ёрдами билан реакцион ҳарбийлар томонидан грек халқига мажбуран қабул қилдирилган диктаторлик режими Грециядаги демократик кучлардан ва, аввало, ўз ватанининг озодлиги, мустақиллиги ҳамда бахтли истиқболи учун изчил курашувчи коммунистлардан шафқатсизлик билан ўч олмоқда.

Коммунистик ва ишчи партиялар кенгашининг қатнашчилари ҳарбий — фашист диктатурасига қарши курашаётган грек коммунистлари ва демократлари билан қардошларча бирдам эканликларини изҳор қиладилар. Кенгаш барча мамлакатлардаги кенг меҳнаткашлар оммасини, демократик ва прогрессив кучларни репрессияларнинг тўхтатилишини ва Грециядаги барча сиёсий маҳбусларнинг дарҳол озод қилинишини қатъий талаб этишга чақиради.

МОСКВА,
1969 йил 12 июнь.

УРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИНИНГ ТЕКСТИ БРОШЮРА ҚИЛИБ ЧИҚАРИЛДИ

Сиёсий адабиёт нашриёти КПСС делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москвада коммунистик ва ишчи партиялар Халқаро Кенгашида 1969 йил 7 июнда «Коммунистлар жипслигини мустаҳкамлаш учун, империализмга қарши курашни таъгин ҳам юксалтириш учун» деган мавзуда сўзлаган нутқини алоҳида брошюра қилиб нашр этди. (ТАСС).

МАТБУОТ МАРКАЗИДА УЧРАШУВ

12 июнда Коммунистик ва ишчи партиялар Халқаро Кенгашининг матбуот марказида кекса большевиклар билан учрашув бўлиб ўтди.

1896 йилдан КПСС аъзоси Ф. Н. Петров, 1903 йилдан КПСС аъзоси Т. Ф. Людвинская, 1917 йилдан КПСС аъзоси В. М. Фофанова чет эл мухбирлари ҳузурида сўзга чиқдилар.

Журналистлар революция ветеранларининг Владимир Ильич Ленин билан бўлган учрашувлари тўғрисидаги ҳикояларини мароқ билан тингладилар.

Кекса большевиклар чет эл журналистларнинг жуда кўп саволларига жавоб бердилар. (ТАСС).

СОВЕТ ҲУКУМАТИ ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ РЕСПУБЛИКАСИ МУВАҚҚАТ РЕВОЛЮЦИОН ҲУКУМАТИНИ ТАНИДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Жанубий Вьетнам Миллий —Озодлик фронтининг Москвадаги доимий ваколатхонаси бошлиғи Данг Куанг Минни кеча Кремлда қабул қилди ва Совет ҳукумати халқлар озодлик ҳаракатини қўллаб-қувватлаш ленинча принципларига амал қилиб ҳамда Жанубий Вьетнам халқининг олиб бораётган қаҳрамонларча курашига чуқур хайриҳоҳлик билдириб, Жанубий Вьетнам республикаси муваққат революцион ҳукуматини таниганлигини маълум қилди.

Данг Куанг Минь Жанубий Вьетнам республикаси муваққат революцион ҳукумати ва барча халқи номидан Совет Иттифоқи ҳукуматининг мана шу муҳим янги қарори муносабати билан КПСС Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига, Совет Иттифоқи халқларига самимий миннатдорчилик изҳор қилди. Совет Иттифоқи ҳукуматининг бу қарори Жанубий Вьетнам мустақиллиги, демократия, тинчлик, бетарафлиги йўлида Сайгон милитаристлари ва империалистик босқинчилар тўдасига қарши Жанубий Вьетнам халқининг олиб бораётган озодлик курашини ҳар тарафлама қўллаб-қувватлаётганлигининг яна бир ифодасидир.

Б. Мусақулова ёш сут соғувчилардан бири. У ўтган беш ой мобайнида ўз боқимидаги 20 сигирдан 14 минг литрдан кўпроқ сут соғиб олиб катта кўрсаткичга эришди. Суратда: Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная Звезда» колхозининг илғор сут соғувчиси Бибигул Мусақулова.

В. Литвинов фотоси.

СИЁСИЙ АХБОРОТГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети 13 июнда партиявий-сиёсий ахборот масалалари юзасидан кенгаш ўтказди. Бу кенгашда область ва шаҳар партия комитетларининг секретарлари, область партия комитетларининг бўлим мудирлари, лектор группаларининг раҳбарлари, республика ва область газеталари ҳамда журналларнинг редакторлари, радио ва телевидение ходимлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, Ўзбекистон касаба союзлари Советининг раҳбар ходимлари, Тошкент шаҳридаги бир қанча корхоналар ва муассасаларнинг раҳбарлари ҳамда партия ташкилотларининг секретарлари қатнашди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов «Республикада партиявий-сиёсий ахборотни уюштиришнинг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари» тўғрисида доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари А. С. Пономарев, Андижон область партия комитетининг секретари М. Муҳитдинов, Самарқанд область партия комитетининг иккинчи секретари И. К. Титков, Бухоро область партия комитетининг иккинчи секретари Ю. М. Ремидовский, Тошкент авиация заводи партия комитетининг секретари Г. В. Зотов, «Ҳақиқати Ўзбекистон» газетасининг редактори Ш. Ниёзов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советии ҳузуридаги Давлат хавфсизлик комитетининг раиси С. И. Киселев, Тошкент шаҳар Ҳамза район партия комитетининг биринчи секретари Ғ. Пўлатов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетининг раиси У. Е. Иброҳимов қатнашдилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, М. М. Мусахонов, Е. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, С. Р. Расулов, М. Турсунов, КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлимининг сектор мудири И. А. Зубков қатнашдилар. (ЎзТАГ).

СИРДАРЁЛИК ҒАЛЛАКОРЛАР БРИГАДАСИ ОБЛАСТИМИЗДА

Кеча Сирдарё область ғаллакорларининг ўзаро текшириш бригадаси вакиллари областимизга келди. Текшириш бригадасига область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Х. Мажидов раҳбарлик қилади. Текшириш бригадаси составида «Ховос» совхозининг агрономи С. Худойбердиев, «Ударник» совхозининг бош агрономи В. А. Канигин ва бошқа ўртоқлар бор.

Мусобақадош область ғаллакорларининг ўзаро текшириш бригадаси уч кун давомида областимиз хўжаликларида ғалла ўрим-йиғимига тайёргарлик қандай бораётганлигини текширишдан ўтказадилар.

Шунингдек, Тошкент область ғаллакорлари ўзаро текшириш бригадаси аъзолари ҳам кеча Сирдарёга жўнаб кетдилар.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш йиллик планини муддатидан илгари бажарганликлари учун область ҲУРМАТ ТАХТАСИГА ёзиладилар

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ БЎЙИЧА

ДИМИТРОВ НОМЛИ КОЛХОЗ (раиси **А. Я. Ким,** партия ташкилотининг секретари **Л. Л. Пак,** пиллачилик агротехниги **Д. Ҳалилов** ўртоқлар) пландаги 5400 ўрнига 6416 килограмм пилла топшириб, йиллик планни 118,8 процент бажарган.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОЛХОЗ (раиси **И. Юнусов,** партия ташкилотининг секретари **Р. Бобомуротов,** пиллачилик агротехниклари **Т. Мухторов** ва **А. Ғозибеков** ўртоқлар) пландаги 8050 ўрнига 9289 килограммдан ошириб пилла топширган ҳамда йиллик планни 115,4 процент адо этган.

ҒАЛЛА ЎРИМИГА ПУХТА ТАЙЁРЛАНАЙЛИК

Поёнсиз қир, адирларда олтин бошоқлар пишиб етилмоқда.

Деҳқонлар буни кўриб қувонаётирлар, чунки қиш қаттиқ келиб, кузги буғдой баъзи жойларда шикастланганди. Совуқ урган арпа-буғдой ўрнини қоплаш учун колхоз, совхозлар баҳорда қулай фурсатдан оқилона фойдаланиб қўшимча ерларни қидириб топдилар ва дон экдилар. Сийрак бўлиб қолган майдонларга қўшимча уруғ сепиб, ғаллазорларнинг нормал қалинликда бўлишига эришдилар.

Кузда, эрта кўкламда қилинган фидокорона меҳнат ўзининг яхши натижасини кўрсатмоқда. Бошоқларда дон тўлишиб, мўл ҳосилдан дарак бермоқда. Кўпгина пешқадам хўжаликлар ҳосилни чамалаб кўриб, «Бир ярим, икки йиллик, ҳатто ундан ҳам кўпроқ план миқдорида дон етказиб берамиз» демоқдалар. Бундан кўриниб турибдики, областимиз бу йил 180 минг тонна дон етиштириш юзасидан олган социалистик мажбуриятини шараф билан бажаради.

Етиштирилган мўл ғалла ҳосилини сира нобуд қилмай ўриб-йиғиб олиш, бу соҳадаги топшириқларни муваффақиятли адо этиш тайёргарлик ишларимизнинг қай тариқа олиб борилаётганига, унга бўладиган муносабатимизга, ҳаракатимизга боғлиқдир. Ҳамиша ўз вазифасига масъулиятни тўла ҳис қилган ҳолда муносабатда бўлувчи, ҳар бир ишни вақти-соатида бажариб қўйишга одатланган хўжаликларда ҳали арпа-буғдой бошоқ чиқармай туриб оқ уни ўриб-йиғиб оладиган машина, механизмларни тайёрлашга киришилган эди. Ана шундай хўжаликларда комбайнлар эгарланган отдек талпиниб турибди. Бу соҳада Ўрта Чирчиқ районидаги «Ғаллақудуқ» совхози ишини алоҳида кўрсатиб ўтиш керак.

«Ғаллақудуқ» ғаллакорлари, мана бир неча йилдан бери сурункасига йиллик планларигина эмас, 4—5 йилги топшириқни ҳам бажариб келмоқдалар. Хўжалик ишининг намунали томони шуки, бу ерда ҳеч ким, комбайнчидан тортиб, совхоз раҳбарларига қадар, эришилган ютуқлар олдида эсанкираб қолмайди. Каттадан кичик бу йил шунчалик муваффақиятга эришган эканмиз, уни келгусида мустаҳкамлаш учун нималар қилишимиз керак, деган мақсадда ғайратига ғайрат қўшиб меҳнат қилади, курашади. Шунингдек, Бўка районидаги Свердлов номли колхоз аъзолари ҳам она-Ватан омборини донга тўлдиришдек улуғвор вазифани бажаришга ўзларининг ҳиссаларини қўшиш мақсадида ғалладан мўл ҳосил етиштириш учун қандай курашган бўлсалар, уни сира нобуд қилмай ўриб-йиғиб олишга ҳам шундай пухта тайёргарлик кўраётирлар.

Пешона тери тўкиб етиштирилган мўл ҳосилнинг тўла-тўкис, нобуд бўлмай давлат омборига етказиб беришдек вазифани бу ишга пухта тайёргарлик кўрмай бажариб бўлмайди. Масалага шу томондан қараладиган бўлса, афсуски областнинг жуда кўп хўжаликларида ҳали комбайнлар тайёрлаш ҳам, транспорт воситаларини ҳозирлаб қўйиш ҳам, бу ишларни бевосита бажарадиган механизатор кадрлар сафини тўлдириб қўйиш ҳам кўнгилдагидек эмас. Қатор районларда комбайнлар асосан ремонтдан чиқарилган бўлса ҳам баъзи эҳтиёт қисмлар йўқлиги ёки ўз вақтида олиб келиш учун астойдил қайғурилмаётгани сабабли ўнлаб комбайнларни қабул комиссиясидан ўтказилмаётир.

Ғаллачиликда салмоқли ўрин эгаллайдиган Юқори Чирчиқ, Бўка районларида комбайнлар ремонти, айниқса чўзиб юборилаётир. Бунда «Узсельхозтехника»нинг область ва район бўлимлари ходимларининг ҳам айби бор. Аммо, хўжаликларнинг раҳбарлари бу муҳим вазифага мутлақо бефарқ қарамоқдалар. Бунинг устига бу районларда ўрим-йиғим даврида ишни икки сменада ташкил этиш учун комбайнчи кадрлар тайёрлаш ҳам кўнгилдагидек эмас.

Ғалла ўрим-йиғимига тайёргарлик кўришда, область совхозлари ниҳоятда сусткашлик қилмоқдалар. Совхозлардаги комбайнларнинг энди олтмиш процентдан сал кўпроғи тайёрланганлиги кечириб бўлмас ҳолдир. Бунинг устига совхозларда ҳозирча 80 комбайнчи етишмайди. Эрта-индин ўрим-йиғим кучайиб кетган пайтда комбайн етишмаётир, ишни икки сменада ташкил қилиб бўлмаяпти деган баҳоналар қандай оқибатларга олиб келишини унутмаслик керак.

Шуни алоҳида уқдириб ўтиш лозимки, ўрим-йиғим механизмлар ремонтининг кечикишига «Узсельхозтехника» район бўлимлари ҳам кўп жиҳатдан айблидирлар. Чунки аккумулятор ва шулар сингари эҳтиёт қисмларни ўз вақтида етказиб бермаётирлар ёки хўжаликлардан ремонт учун улар устахонасига юборилган комбайнларни тезроқ тайёрлаб беришни орқага сурмоқдалар.

Маҳаллий партия, совет ва қишлоқ хўжалик ташкилотларининг раҳбарлари ўрим-йиғим бошланишига саноқли кунлар қолганини ҳисобга олишлари, комбайн, транспорт воситаларини тезроқ, сифатли тайёрлаш тадбирларини кўришлари талаб этилади. Ҳозирги пайтдаги ҳисоб-китобларга қараганда кўпгина колхоз, совхозларда комбайнчилар етишмайди. Уларни танлаш, ўқитиб-ўргатиш шу кунлардаги муҳим вазифалардан биридир.

Катта-кичик йўлларни созлаб қўйиш, кўприкларни тузатиш, тош-тарозуларни ҳозирлаш лозим.

Партия ва ҳукуматимиз ғаллачиликни ривожлантиришга ҳаммавақт жиддий эътибор бериб келмоқдалар. Бу соҳада хўжаликларга, шу жумладан областимиз колхоз, совхозларига қатор амалий ёрдам берилмоқда. Ғаллакор хўжаликларга кўплаб минерал ўғит юборилаётгани, уларга ҳашоратга қарши химиёвий моддалар берилаётгани, ҳар хил комбайнлар билан тўла таъминлаётганликлари бунинг ёрқин мисолидир.

Область ғаллакорлари ана шу ғамхўрликка жавобан астойдил меҳнат қилишлари, она-Ватан омборини ғаллага тўлдиришдек муҳим ишга муносиб ҳисса қўшишлари, бу йўлда барча резервларни ишга солишлари зарур.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида ғалла тайёрлаш юзасидан берилган план ва топшириқларни ошириб бажарайлик. Бу, улуғ доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига ғаллакорларимизнинг муносиб совғаси бўлади.

ЭРТАГА—МЕДИЦИНА ХОДИМЛАРИ КУНИ

Суратда: (ўртада) 10-шаҳар касалхонасининг хирургия бўлими мудири Анвар Азимов клиника ходимлари билан рентген суратини текширмоқда.

Н. Тўраев фотоси.

ХАЛҚ СОҒЛИГИ — ЮРТ БОЙЛИГИ

Саломатликка не етсин! «Халқ соғлиги — юрт бойлиги» деб бежиз айтилмаган.

Партия ва ҳукуматимиз аҳоли сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш учун оталарча ғамхўрлик қилиб келмоқдалар.

Кейинги йилларда областьимизда аҳолига медицина хизмати кўрсатиш анча яхшиланди. Медицина ходимлари эртага бўладиган традицион байрамларини озми-кўпми меҳнат совғалари билан кутиб олмоқдалар.

Ҳозирги кунда областимизда 158 шифохона, 125 бола ва оналар консультациялари, 121 дорихона ва унинг 300 дан ортиқ тармоқлари, кўплаб фельдшерлик ва акушерлик пунктлари ишлаб турибди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Республика Министрлар Советининг «Республика аҳолисининг соғлиғини сақлаш ва медицина хизматини янада яхшилаш тўғрисида»ги қарорида белгиланган тадбирларни амалга оширяпмиз. Кейинги икки йил ичида касалхоналардаги ўринлар сони 1250 тага ортди. 5 та янги шифохона, 2 та ихтисослаштирилган диспансер, 1 та туғруқхона ва 30 дан ортиқ санитария шохобчалари қурилиб ишга туширилди.

Келгусида медицина шохобчалари тармоғи тағин ҳам кенгаяди. Бу йил Янгийўл шаҳрида йирик шифохона қурилиб ишга туширилади. Шунингдек, Юқори Чирчиқ районида кўп тармоқли йирик марказий шифохона, Ўрта Чирчиқ районида кунига 500 беморни қабул қиладиган поликлиника ҳам фойдаланишга топширилади. Шу яқин орада Оққўрғон ва Оҳангаронда ҳар бири 240 ўринли, Усмон Юсупов номли комбинатда 120 ўринли янги типдаги шифохоналар ишга туширилади.

Колхоз ва совхозларда медицина муассасаларини ривожлантиришга ҳам катта аҳамият берилмоқда. Бу ўринда Калинин районидаги Навоий номли, Бўка районидаги Тельман номли, Оққўрғон районидаги Свердлов ва Димитров номли колхозлар мақтаса арзигулик ишларни амалга оширмоқдалар. Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхоз ўз маблағи ҳисобига 100 ўринли физиотерапевтик даволаш муассасаси, Янгийўл районидаги Свердлов номли колхоз 75 ўринли шифохона қуриб берди. Калинин ва Орджоникидзе районларида оталиқ хўжаликлари маблағи ҳисобига янги шифохоналар қурилди.

Ҳозир областимиздаги шифохоналарда меҳнат қилаётган врачларнинг аксарияти тажрибали шифокорлардир. Область аҳолисига 1600 дан ортиқ врач, 7100 дан ортиқ ўрта медицина ходими, 450 яқин дорихоначи хизмат кўрсатмоқда. Шулардан 700 яқин врач, 4 мингга яқин ўрта медицина ходими қишлоқ аҳолиси хизматида.

Улуғ доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига аҳолига малакали медицина хизмати кўрсатиш ҳар бир шифохона коллективининг қатъий шиорига айланган.

Ҳозирги вазифа аҳолига медицина хизмати кўрсатишни тағин ҳам яхшилаш билан бир қаторда санитария даволаш ишларини кучайтириш, турли касалликларнинг олдини олишдан иборатдир. Шифокорлар ўз иш жойларида беморларни қабул қилиш билан бир қаторда медицина-санитария темаларида қизиқарли савол-жавоб кечалари, суҳбатлар ташкил этиб, турли касалликларни даволаш масалалари бўйича консультациялар уюштирмоқдалар. Бу ўринда «Билим» жамияти йўли билан ўтказилаётган тадбирларни айтиб ўтиш керак. Тошкентлик тажрибали медик олимлар областимизнинг қишлоқларида тез-тез бўлиб, ўзларининг фойдали маслаҳатларини бериб туришади. Медикларнинг бой иш тажрибалари ёш шифокорлар учун маҳорат мактаби бўлиб хизмат қилмоқда.

Шаҳар ва қишлоқ медицина ходимлари малакаларини ошириш ҳам диққат марказимизда турибди. Шифокорлар малакасини оширишда турли метод ва усуллардан фойдаланилмоқда. Область кўз касалликлари шифохонаси, онкологик диспансер, санитария-эпидемиология станцияси, санитария маорифи уйи ва область Қизил ярим ой жамияти малака ошириш ўчоқлари бўлиб қолди.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим вазифадир. Областимиз шифокорлари бу бурчни чуқур ҳис этиб, сиҳат-саломатлик йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар.

Б. ТОШБЕКОВ,
Область соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири.

ХАЁТБАХШ ҚЎЛЛАР

Ленин районининг «Мичурин» кўчасида турувчи И. Николаевнинг аҳволи оғирлашиб қолди. Участка врачлари О. Завертаев билан М. Иофиналар келишганда беморнинг дарди оғир эди. Хирург М. Иофина беморни кўргач, «кўр ичак экан, «тез ёрдам» чақириш керак» деган хулосага келди. Бош врач Онахон Ҳамидовнага телефон қилинди.

Кўп ўтмай бемор уйига «тез ёрдам» машинасида бош врач Онахон опанинг ўзи етиб келди. У бемор билан икки оғиз гаплашгач, масала аён бўлди қолди. «Тез ёрдам»чилар опа айтган усулни қўллаганларида бемор ўзини яхши сеза бошлади. Шифокорлар, опанинг билимига қойил қолишди.

Ҳа, улар Онахон опа билан ҳар қанча фахрлансалар арзийди.

...У дастлаб Намангандан Тошкентга келиб, «Зебинисо» мактабида таълим олди. Сўнг Москвага юборишди. 1930 йилда эса Ленинград шаҳридаги ишчилар факультетини тугатгач билимга чанқоқ қиз ўқишни давом эттириш мақсадида 2-Москва медицина институтига кирди. Ўқишни аъло баҳолар билан тугатиб, яна Тошкентга келди ва профессор И. Орлов бошчилик қилаётган ТошМИ госпиталь хирургия клиникасида хирург бўлиб ишлай бошлайди. Улуғ Ватан уруши йилларида медицина фанлари кандидати деган илмий даражани олди. Шу билан бир вақтда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги марказий поликлиникада хирург-консультант бўлиб қатнашди.

Ҳозир опа пойтахтнинг Ленин районидаги 2-марказий поликлиникада бош врач бўлиб ишлаб келмоқда. Поликлиника дастлаб кичик бўлиб, унда 33 врач ва 20 кабинет мавжуд эди, холос. Ҳозирги кунда эса 67 врач ва 31 кабинет район аҳолисига намунали хизмат қилмоқда.

Шифокорнинг кўп йиллик хизматлари муносиб тақдирланди. У Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган врач унвони берилди.

Онахон Тешабоева атоқли шоир Ғафур Ғулом ёзганидек: «Тақдирин қўл билан яратур инсон, ғойибдан келмайди ҳеч бир афсона», деганидек меҳнатдан бахт топди.

М. ҲАКИМЖОНОВ,
Ю. АХРОРОВ,

МОҲИР ХИРУРГ

Саломатлик — туман бойлик. Шу сўз заминида олам-олам мазмун ва маъно ётади. Инсон учун сиҳат-саломатликдан ҳам катта бойлик борми оламда!

Анвар ака мана шуларни ўйлаганда хасталар дардига даво, дилига малҳам бўлишдек олижаноб касб эгаси эканлигидан мамнун бўлиб кетади.

Яхши сўз киши дилида бир умрга ўрнашиб қолади, унинг олға интилиши, юксакларга кўтарилишига мадад беради. Анвар ака Тошкент медицина институтининг даволаш факультетида ўқиб юрган кезларида ота насиҳатидек бир сўз эшитди.

— Илм-фан — кишининг қаноти. Қанотинг қанчалик мустаҳкам бўлса, шунча баландликка парвоз қиласан, юксакларга чиқасан.

Бу сўзларни Анвар акага устози, медицина фанлари кандидати доцент Карим Қаюмов айтган эди.

Анвар ака ўз устозининг бу қимматли сўзларини бир умр ёдда тутди. У институтнинг туртинчи курсида ўқиб юрган чоғидаёқ 2-хирургия клиникасида ишлай бошлади. Унинг медицинага бўлган алоҳида муҳаббати, жарроҳлик касбига бўлган қизиқиши ортди.

Ям-яшил дов-дарахтлар, гулзорларга бурканган 10-касалхонада илми ўткир, маҳорат ва катта тажрибага эга бўлган шифокорлар кўп.

Моҳир хирург, тажрибали шифокор Анвар Азимов ҳам 16 йилдирки, шу ерда хизмат қилиб келяпти. У бошлиқ хирургия бўлими шифокорлари, кўплаб беморларни оғир дарддан халос этяптилар.

Мана, бир мисол. Кечаси соат иккилар чамаси эди. Касалхонанинг «Тез ёрдам» машинаси бемор Сафо Каримовни хирургия бўлимига олиб келди. Беморнинг ошқозон ости бези қаттиқ шамоллаган эди. Бўлим хирурглари беморни ўлим чангалидан қутқариб қолиш учун шошилинч чора кўра бошладилар. Навбатчи врач тезликда Анвар Азимовга қўнғироқ қилди. Зум ўтмай касалхонага етиб келган Анвар ака тезликда беморни операцияга ётқизди. Икки соатга чўзилган операция муваффақиятли тугалланди. Бир неча кун мобайнида касалхонада даволанган Сафо Каримов соғайиб кетди.

Анвар ака қўлига жарроҳлик тиғини олиб, мустақил ҳаёт пиллапоясига қадам қўйганидан бери халқ саломатлиги йўлида ҳормай меҳнат қилиб келади. У ана шу давр мобайнида беш мингдан ортиқ беморни муваффақиятли операция қилди. Касалхона аҳли Анвар акани тажрибали шифокор, моҳир хирург, актив жамоатчи сифатида ҳурмат қилишади. У ўзининг кўп йиллик меҳнат фаолияти давомида ўнлаб шогирдларни вояга етказди. Ҳозирги кунда республикамиздаги барча шаҳарларда унинг шогирдлари хизмат қиляпти. Чунончи, Хоразмдан Аминжон Турматов, Қорақалпоғистондан Раҳимберди Раимбердиев, Урганчдан Даврон Абдуллаевлар ҳам жарроҳлик касбининг биринчи сабоғини Анвар ака Азизовдан олишган.

Анвар аканинг келажак режалари катта. Хирург «Сурункали жигар ўт қопи шамоллашини даволаш» темаси юзасидан илмий кузатишлар олиб борди. Ҳозир у Ўзбекистонда химат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор А. М. Геллер раҳбарлигида кандидатлик диссертациясини ниҳоясига етказиш арафасида турибди.

М. ЗАРИПОВ,
Н. ТЎРАЕВ.

ДОРИСИ ДАВО, СЎЗИ ШИФО

— Ассалому алайкум, келинг, онажон, — қарши олди эшикдан кириб келган аёлни Бувахўжа. — Хўш, хизмат?

— Дўхтирлар манави қоғозни ёзиб беришган эди.

Бувахўжа рецептга кўз югуртиб, сўнгра, ичкарига кириб кетди. Бироздан сўнг тегишли дорини узатар экан, қай вақтда қанча ичилишини айтди.

— Буниси йўқ экан. Лекин, ташвишланманг, ўзингиз овора бўлмай, уйдагилардан бировтасини чиқарсангиз, эртага келтириб қўяман.

— Умрингдан барака топ, болам, — узоқ дуо қилди кампир ҳожати чиққанидан мамнун қолда...

Бувахўжа Сиддиқов ҳаётининг 30 йилдан ортиғини шу касбга бағишлади. Медицина ўқув юртини имтиёзли диплом билан тугаллаган ёш мутахассис танлагач касбига қўл урмасданоқ фронтга жўнашга мажбур бўлди. У совет жангчилари сафида Польша, Венгрия, Австрия, Чехословакия ерларигача бориб, жанговар йўлни босиб ўтди. У кўчма ҳарбий дорихонада ишлаб, минглаб ярадор жангчиларга дори-дармон тайёрлади, кези келганда врачлик ҳам қилди. Бинобарин фашист босқинчилари устидан қозонган оламшумул ғалабага ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди.

Ниҳоят уруш ҳам тугади. Бувахўжа тинч меҳнат қўйнига қайтди. У даставвал Тошкентдаги 102-дорихона мутасаддиси бўлиб ишлаб юрди. Орадан бироз вақт ўтгач, уни республика дорихоналар бошқармасига чақиришиб, янада масъулиятлироқ вазифани юклашди.

— Жанг кўрган шифокорсиз. Қийинчиликлардан қўрқмайсиз. Сизни Қашқадарё областига юборишга қарор қилдик. Янги дорихона очасиз, мавжудларнинг ишини йўлга қўясиз, — дейишди бошқармадагилар.

Ҳарқалай Бувахўжа раҳбар ўртоқларнинг ишончини оқлади. Қисқа вақт ичида янги дорихона очиб, беморларни зарур дори-дармонлар билан таъминлаб турди. Тажрибали мутахассис бошлиқ бўлган дорихона областда энг намунали топилиб, тажриба ўрганиш лабораториясига айлантирилди.

Тиниб-тинчимас дорихоначи кейин республика дорихоналар бошқармасига хат ёзиб, Мирзачўлга юборишларини илтимос қилди.

Маҳаллий партия, совет ташкилотлари, шунингдек жамоатчиликнинг яқиндан ёрдами натижасида у ерда замонавий дорихона очишга муваффақ бўлди.

Мана олти йилдирки, Бувахўжа Сиддиқов Тошкент уйсозлик комбинати ҳузуридаги 537-дорихонада ишлаб келмоқда. Хизмати элга манзур бўлган аптекачи ҳақида одамлар кўп илиқ сўзлар айтишади.

— Дорихона мудири Бувахўжа Сиддиқов хизматидан мамнунмиз. У киши учун кун билан туннинг фарқи йўқ. Қачон қадам ранжида қилсангиз ҳам ҳожатингиз чиқади, — деган сўзларни ёзиб қолдирибди ишчи А. Қодиров.

У. АШРАПОВ.

ЯНГИЙЎЛ шаҳар касалхонаси хирургия бўлимининг бош врачи хирург Эгамберди Болтабоев қўлида кўплаб беморлар шифо топишган. Ҳозир бўлимда мураккаб операциялар ҳам муваффақиятли бажарилаяпти. Суратда: ўртоқ Э. Болтабоев (чапдан иккинчи) ва унинг ҳамкасблари навбатдаги операция устида.

О. Қозоқбоев фотоси.

РЕСПУБЛИКАМИЗ халқ хўжалиги учун кўплаб агрегатлар тайёрлаб бераётган пойтахтимиздаги электр-монтаж асбоблари заводининг коллективи доҳиймиз В. И. Ленин юбилейига мусобақани кучайтириб юборди. Йиғув-механика цехининг ишчиси Лутфи Абдуваллиева бу мусобақада илғорлар сафида бормоқда. У кунлик топшириқларни ошириб адо этмоқда.

М. Нуриддинов фотоси

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» НАТИЖАЛАРНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

ТАЛАБ ҚОНДИРИЛДИ

Қўйлиқдан Ҳамза номли колхозга автобус қатнай бошлаганидан хурсанд бўлган эдик. Бу маршрутда қатнайдиган машиналар Дмитров, Ленинград, Калинин номли колхозлар территориясидан ўтади. Дастлабки кунлари автобус нормал қатнаб турди. Кейинчалик эса аста-секин камайиб ниҳоят, сўнгги кунларда бир-иккитаси қатнайдиган бўлди.

Редакцияга келган шу мазмундаги хат текшириб, тегишли чора кўриш учун Тошкент область автобуслар тресги раҳбарлари эътиборига ҳавола қилинган эди. Яқинда трест бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Ф. Тошмуҳаммедовнинг редакцияга ёзиб юборган жавобини олдик. Унда Қўйлиқ — Ҳамза маршрутида шу кеча-кундузда бешта машина қатнаб турганлиги хабар қилинган.

МАТБУОТ СПРАВОЧНИГИ

Кейинги йилларда республикамизда улуғ доҳиймиз В. И. Лениннинг кўпгина асарлари нашр қилинди. Ленин ҳақида ёзилган китоб ва брошюралар, журнал мақолалари ва илмий асарлар босилиб чиқди.

Ана шу нашр ва манбаларнинг рўйхатини тузиш, системалаштириш борасида ҳам дастлабки ишлар амалга оширилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Асосий кутубхонаси ходимлари тайёрлаган янги справочник айниқса диққатга сазовор.

«В. И. Ленин Ўзбекистон матбуотида» деб номланган бу китобчада кўпгина манбалар айтилган. Хусусан, унда В. И. Ленин ҳақида республикамиз матбуотида 1954-1968 йиллар мобайнида чиққан илмий иш ва мақолалар рўйхати билан танишиш мумкин. Справочникда мингга яқин китоб, брошюра ва мақолалар санаб ўтилган.

НОВАТОРЛАР ИЗЛАНИШДА

Дили оғримасинми? Албатта ачийди-да. Ахир, бу коллектив, қолаверса, ҳар бир машинасоз мулки-ку. Бекорга исроф бўляпти. Ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ ташлаб юборилади. Ҳар куни неча юз килограммдан нобуд бўлмоқда бу материал. Бир ойда-чи, бир йилда-чи... Бундан коллектив минглаб сўм зарар кўрмоқда.

Асл материал — занглaмайдиган пўлатга бундай муносабатда бўлиш бефарқликнинг ўзи эмасми? Бунинг устига ўзи камёб, қимматбаҳо. Айрим вақтларда етишмаслиги сабабли қатор майда-чуйда, аммо зарур деталлар тайёрлашнинг иложи бўлмай қолади. Бу ишлаб чиқаришга зарар келтирмоқда.

«Наҳотки шу «чиқинди»дан фойдаланиб бўлмаса» — бу муаммо Максим Семёнович фикри-ҳаёлини ўзига жалб қилди. У кўп изланди. Дўстлари, ҳамкасблари — темирчилар билан шу ҳақда бир неча бор суҳбатлашди. Ҳамма унинг фикри-мулоҳазаларига қўшилардн. Мастер улар ёрдамида бу масалани ечишга муваффақ бўлди. У чиқиндига чиқарилаётган зангламас пўлатдан айрим деталлар ишлаб чиқариш мумкинлигини исбот қилди. Унинг бу мулоҳазалари, қилган ҳисоб-китоблари цех раҳбарларига манзур бўлди. Шундан сўнг заводнинг патентлаш, рационализаторлик ва ихтирочилик бюросига тақдим этди ўз таклифини.

Қилинган ҳисоб-китобларнинг аниқлиги исботлангач, уни ишлаб чиқаришга жорий қилишга тавсия этилди. Таклиф натижаси кутилганидан ҳам зиёда бўлди. Пўлат чиқиндилари махсус мосламалар ёрдамида симларга айлантириладиган бўлди. Улардан эса турли-туман металл буюмлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу билан ҳар йили деярлик 4 минг сўмлик давлат маблағини тежаб қолиш имкони туғилди. Новаторнинг таклифи юксак тақдирланди. Унга бир йўла 150 сўм мукофот берилди.

— Корхонамизда бундай ишбилармон тиниб-тинчимаслар ўнлаб топилади, — дейди завод патентлаш, рационализаторлик ва ихтирочилик бюроси бошлиғи Валентин Николаевич Талалаев. — Шу йилнинг биринчи кварталида машинасозлардан 100 га яқин таклиф тушди. Бу таклифларнинг аксарияти ишлаб чиқаришга жорий қилинди. Натижада ҳар йили давлатнинг деярлик 50 минг сўмлик маблағини тажаб қолиш имкони туғилди.

Бу кўрсаткич шу йилнинг биринчи квартали учун белгиланган топшириқдагидан анча кўпдир. Новаторлар йилига 37,5 минг сўм тежаш имконини берадиган таклифларни жорий қилишлари керак. Рационализаторлар ва ихтирочиларнинг баракали ижодий изланишлари туфайли бу топшириқ

БЕШ ЙИЛЛИК ФОНДИГА

зиёдаси билан адо этилди. Биринчи квартал мобайнидаёқ 24,2 тонна зангламайдиган пўлат, 51 тонна оддий пўлат, 44 минг киловатт-соат электр қуввати иқтисод қилинди. 40 минг норма соат меҳнат тежалди.

«Узбекхиммаш» заводи новаторлари ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш, маблағ, материаллар ва хомашёни иқтисод қилиш, маҳсулот сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштириш, меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган таклифлари билан коллектив ҳурматига сазовор бўлмоқдалар. Машинасоз Б. Ковальчук трубаларни вольцовка қилишда фойдаланиладиган урчуқларни қайта ишлатиш технологиясини ишлаб чиқди ва жорий этди.

Бу урчуқлар ҳар хил катталикда бўлади. Илгари ишдан чиққанлари ташлаб юбориларди. Рационализаторнинг таклифи билан катта ҳажмдаги урчуқларни чархлаш билан кичик диаметрли урчуқлар ўрнида ишлатиш йўлга қўйилди. Авторга бу таклиф учун 73 сўм мукофот тўланди.

Корхонада бир қанча ижодий бригадалар ташкил этилган. Уларга инженерлар, конструкторлар, технологлар, ишлаб чиқариш новаторлари бирлашган бўлиб, ишлаб чиқаришнинг қолоқ участкаларини бартараф этиш мақсадида ижодий изланиш олиб борадилар. Улар катта-катта муаммоларни муваффақиятли ҳал қилишмоқда.

Масалан, В. Ен, Ф. Аблаев, Н. Дорофеев, Г. Шевляков ўртоқлардан иборат ижодий бригада жуда самарали изланиш олиб боряпти. Улар ишлаб чиқаришнинг у ёки бу қолоқ участкасини такомиллаштиришга қаратилган таклифлар билан тез-тез чиқиб туришади. Шу йилнинг биринчи кварталида бу новаторларнинг ташаббуси билан металларни плазма усулида қирқиш қурилмаси такомиллаштирилди. Натижада бундай қурилмаларнинг ремонт ва иш вақтида туриб қолиши кескин камайди. Металлни қирқиш суръати эса ошди. Бу билан ҳар йили деярлик 2 минг сўмлик маблағ тежалади.

Новаторлардан П. Тўрабеков, Ш. Бобоев, А. Рискимов ўртоқлар турбомашиналарни қуритишда буғ ўрнига газдан фойдаланишни таклиф қилишди. Натижада қуритиш жараёни такомиллашди, меҳнат, маблағ сарфиёти камайди. Бу тадбир ҳар йили 7,5 минг сўмлик фойда келтиради. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Корхона маъмурияти партия ва касаба союз ташкилотлари рационализаторлар ва ихтирочилар ҳаракатини кенгайтириш, унинг самарасини ошириш учун жуда кўп ташкилий-техникавий тадбирларни кўрмоқдалар. Новаторлар учун 1968—1970 йилларга мўлжалланган темалар тўплами ишлаб чиқилган ва тарқатилган. Бу тўпламда ҳар бир цех, участкада такомиллашиши лозим бўлган жараёнлар, улар устида изланиш олиб бориш йўл-йўриқлари аниқ кўрсатилган.

Йирик цехларда рационализаторлар бурчаклари ташкил этилган. Бу бурчакларда новаторлар учун лозим бўлган турли-туман адабиётлар, асбоблар бор. Вақти-вақти билан ижодкорлар учун маслаҳатлар бериб турилади. Корхона инженер-техник ходимлари ҳар ҳафтада бир марта консультация ўтказишади.

Корхонада рационализация бўйича энг яхши коллектив, энг яхши рационализаторлик таклифи, энг яхши рационализатор номини олиш учун мусобақа муттасил давом этмоқда. Социалистик мусобақа натижалари якунланаётганда рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатининг йўлга қўйилганлиги, у бераётган самара ҳам ҳисобга олинади.

Корхонада 2 июндан бошлаб новаторлар ҳаракатини юксалтиришга қаратилган яна бир тадбир амалга оширила бошланди. «Хайрли ишлар эстафетаси» бошланди. Бундан мақсад корхона ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилар куч-ғайратини техника тараққиётини янада ривожлантириш, ишлаб чиқаришнинг аниқланмаган резервларини қидириб топиш ва ишга солиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва иш шароитини яхшилаш билан боғлиқ бўлган вазифаларни ҳал қилишга жалб этишди. Бу эстафетада корхонанинг барча ишлаб чиқариш бўлинмалари коллективлари иштирок этмоқдалар. Унда энг яхши кўрсаткичга эришган коллективлар ҳамда қимматли рационализаторлик таклифлари билан чиққан новаторларни тақдирлаш учун 8 та мукофот таъсис этилди.

Бу йил машинасоз тиниб-тинчимаслар ками билан 152 минг сўмлик фойда олиш имконини берадиган рационализаторлик ва ихтирочилик таклифларини жорий этишга ваъда берганлар. Улар албатта ўз ваъдаларининг уддасидан чиқишади. Шу кунларда кенг кўламда ва қизғин олиб борилаётган ижодий изланишлари ва эришаётган муваффақиятлари бунга шак-шубҳа қолдирмайди.

М. МАҲМУДОВ.

СССР ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

СССР ҳукумати шу йил 29 мартда Хитой Халқ Республикаси ҳукуматига мурожаат қилиб, совет—хитой чегарасидаги вазиятни нормаллаштириш юзасидан дарҳол амалий чоралар кўришни таклиф этган эди. Совет ҳукумати ўз баёнотида ХХР ҳукуматини чегарада Даманский ороли районида бўлгани каби мушкулликлар туғдира оладиган ҳаракатлардан тийилиб туришга, келишмовчиликлар рўй берган тақдирда, уларни осойишта вазиятда ва музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал этишга чақирди.

Совет ҳукумати чегаранинг айрим участкаларида чегара чизиғини аниқлаш мақсадида маслаҳатлашувни яна тиклашни таклиф этди. Бу маслаҳатлар 1964 йилда Пекинда бошланган эди ва Хитой томони уни тўхтатиб қўйган эди. Совет томони 15 апрелни СССР ва ХХР вакиллари биринчи марта учраша оладиган кун деб белгилади ёки «Хитой томони учун қулай бўлган бошқа энг яқин вақтни белгилаш кераклигини айтди.

Хитой Халқ Республикасининг ҳукумати шу йил 24 майда ўз жавобини берди. Бу жавобдан маълум бўлишича, ХХР ҳукумати музокаралар олиб бориш тўғрисидаги таклифга қўшилади, бу музокараларнинг вақти ва ўрнини дипломатик йўл билан келишиб олишга тайёр эканлигини билдиради ва ҳарбий куч ишлатишга қарши чиқади.

Шундай қилиб, музокараларни бошлашга йўл очилгандек бўлиб туюлган эди.

Совет Иттифоқи билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги вазият ҳозир фақат Хитой томонининг ҳаракатлари туфайлигина кескинлашди. Хитой ҳукумати ҳам СССР билан ХХР ўртасида нормал муносабатларни сақлашни, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик принципини тан олиш, территориал бутунлик ва дахлсизликни ҳурмат қилиш зарур деган фикрга асосланиб иш кўрадиган бўлса, у ҳолда чегарадаги вазият яна нормал тус олади. Воқеаларнинг шу тариқа ривожланиши совет халқининг туб манфаатларига ва, биз аминмизки, хитой халқининг манфаатларига ҳам мос бўлиб тушган бўлур эди.

I.

ХХР ҳукуматининг баёнотида Совет Иттифоқи олдига бир қанча даъво ва талаблар қўйилади. Бундай даъво ва талабларни қўйиш учун андаккина бўлса ҳам ҳеч қандай асос йўқ ва бу даъво ҳамда талаблардан фақат бир мақсад, яъни Хитой томонидан илгари вужудга келтирилган мушкулликни янада кучайтириш мақсади кўзда тутилиши мумкин. Совет ҳукуматининг фикрича, бундай факт музокаралар олиб бориш учун қулай муҳитни вужудга келтиришга ёрдам бермайди.

Хитой томони, афтидан, мамлакатларимиз ўртасидаги чегаралар қандай таркиб топганлигини сохталаштириш ва атайин бузиб кўрсатиш йўли билан хитой томони учун мақбул бўлган, лекин ҳақиқатга асло тўғри келмайдиган тасаввурни вужудга келтириш ниятида Россия билан Хитой ўртасидаги муносабатлар тарихига доир баъзи фактларга баҳо беришга аҳд қилган бўлса керак.

Шу билан бирга, «ҳуқуқий жиҳатдан тенг бўлмаган шартномалар» деб аталмиш шартномалар тўғрисидаги масала яна биринчи ўринга қўйилади. ХХР ҳукумати Совет Иттифоқи билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги ҳозирги чегараларни белгиловчи шартномаларни шу ном билан атайди. Хитой ҳукумати ўтган асрларда йўл қўйилган «адолатсизлик»ни бартараф қилиш ҳақида қасддан ўйлаб чиқарилган баҳона билан азалдан совет территорияси бўлиб келган бир ярим миллион квадрат километр ерга нисбатан бўлган даъвосини асослашга уринади.

Хитой ҳукумати СССР билан ХХР ўртасида чегараларнинг ўтиш чизиғини аниқлаш масаласини (1964 йилдаги маслаҳатларда шу тўғрида гап борган эди) муҳокама қилмай, балки хитой томони эндиликда тарихни ва шартномаларни ўзича талқин қилиш нуқтаи-назаридан янги Хитой-Совет чегараси тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш билан шуғулланишни истайди.

Бошқа давлатларга нисбатан территория даъволари Хитойнинг ташқи сиёсати ва пропагандасида жуда катта ўрин олганлигига эътибор бермаслик мумкин эмас. Хитой раҳбарлари бир замонлар хитой фотиҳлари бостириб кирган ёки бостириб кирмоқчи бўлган ерларни ҳозирги кунда даъво қилмоқдалар.

Шу хилдаги пропаганда бугун ёки кеча бошланганн йўқ. Бу пропаганда ўтган замонлардаги феодалларнинг босқинчилик сиёсатини кўкларга кўтариб мақташ, 1949 йилдан кейин дарслик ва хариталар чиқариш йўли билан аста-секин кучайтирила борди. Ана шу дарслик ва хариталарда бошқа давлатларнинг бир қанча ерлари Хитой ери деб тасвирланди. Шундан кейин территория даъволар расмий суратда илгари сурила бошланди.

60-йиллардан бошлаб экспансиячилик муддаолари очиқдан-очиқ Совет Иттифоқи томонига ҳам қаратилди. Хитой томони тарихий маълумотларни ўз билганича талқин қилиб ёки бундай маълумотлар йўқлигини эътиборга олмай, СССР билан ХХР ўртасида территория масаласи деб аталмиш масалани ҳар қандай қилиб бўлса ҳам вужудга келтиришга, улар ўртасидаги мавжуд чегарага нисбатан шубҳа туғдиришга интилмоқда. Бу ҳол бизни масаланинг ҳақиқий томонини ёритишга мажбур этади.

Совет ҳукуматининг 29 мартдаги баёнотида таъкидлаб ўтилганидек, Совет-Хитой чегараси узоқ давом этган тарихий тараққиёт натижасидир. Россия давлатининг Хитой билан ўзаро муносабатлари эндигина ўрнатила бошланган чоқда улар ўртасида одамлар кам яшаган ёки бутунлай яшамайдиган бепоён кенг ярим даштликлар ва тайга ерлари бор эди. Ўша даврда Хитой давлатининг шимолий чегараси, масалан, сал кам 4000 километр узунликдаги Буюк Хитой девори билан белгиланган эди. Маълумки, ана шу девор Амур ва Уссури дарёларидан бир минг километрдан ортиқ ғарби-жанубдаги масофада жойлашган.

XVII асрнинг биринчи ярмида руслар кўчиб келиб, Приамурни ўзлаштира бошлаган пайтга келиб, Маньчжурия Хитойга қарам бўлмаган мустақил давлат эди ва унда этник жиҳатдан хитойлардан (ханлардан) тамомила бошқача бўлган халқ жойлашган эди. Бундан ташқари, Хитойнинг ўзи шу даврда мустақилликдан маҳрум бўлди ва маньчжурлар Пекинни ишғол қилиб (1644 йил) цинлар династияси ҳукмронлигини хитой халқига мажбуран қабул қилдирганларидан кейин Хитой Маньчжурия давлатининг бир қисми бўлиб қолди. Маньчжурия XIX асрнинг охиригача аслида алоҳида давлат — императорлар оиласига қарашли ер бўлиб, хитойларнинг бу ерга кўчиб жойлашуви ва хўжалик ишлари билан шуғулланиши тақиқланган эди.

XVII асрнинг охирида Маньчжурия императори Канси Амур бўйидаги Албаз воеводлигида бўлган рус қишлоқларига қарши бир қанча ҳарбий юриш уюштирди. Шу муносабат билан Маньчжурия ҳарбий бошлиқларининг ўз императорига йўллаган докладида қуйидагилар қайд қилинган эди: «...Шарқи-шимолдаги илгари ҳеч қачон Хитойга қарашли бўлмаган бир неча минг ли майдонни эгаллаган ерлар сизнинг ерингизга қўшиб олинди». Маньчжурия босқинчилари ана шу рус ерларини бир қанча вақт ўз қўлларида ушлаб турганлар.

Маньчжурия ҳукмронлари XVII асрнинг охири — XVIII асрнинг бошида Монголияни босиб олдилар, ойратларнинг жунгархонлигини тугатдилар, бир миллиондан ортиқ кишини — бу хонликда яшовчи аҳолининг катта қисмини қириб ташлаб, Шарқий Туркистон (Қашқар)даги уйғурлар давлатини ўзларига бўйсундирдилар. Шу вақтгача Синьцзян (таржима қилганда «янги чегара» деган маънони англатади) деб аталиб келган ва уйғурлар, қозоқлар, қирғизлар, дунганлар ҳамда бошқа миллатлар яшаган жуда кенг вилоятлар шу йўл билан цин императорлари ҳукмронлиги остида қолди. Айни вақтда маньчжур-хитойлар ғарби-жанубда ва жануб томонда экспансия қила бошладилар.

Реал фактларга ўз билганича юзаки қарамай, балки бу фактларга асосланиб иш кўрилса, ҳақиқий аҳвол ана шундай тарзда намоён бўлади. Цин Хитойи қандайдир ташқи агрессия объектигина бўлиб қолган эмас. Маньчжурия-Хитой императорлари—богдихонлар хитой халқини эзиб, талончилик, мустамлакачилик сиёсатини зўр бериб амалга оширганлар, бошқа мамлакатлар ва бошқа халқларнинг ерларини бирин-кетин ўз қўл остидаги ерларга қўшиб олганлар. Хитойнинг ҳозирги чегараларидаги территорияси маълум миллатларни мажбуран хитойлаштириш, уларни қириб ташлаш йўли билан вужудга келган. Аммо Хитойнинг ҳозирги тарихшунослари богдихонлар ва мандаринларнинг ҳуружларидан экспансиячилик ниятларини оқлаш учун фақат «далил» сифатида фойдаланмоқчи бўладилар.

Совет Иттифоқи билан Хитой ўртасида кўп замонлар илгари вужудга келган чегара ана шу икки давлат халқларининг табиий тоғ ва дарё марралари бўйлаб яшаган ерларини акс эттирди ва акс эттирмоқда. Бу чегара бошидан — охиригача шартномалар, протоколлар, карталар билан юридик жиҳатдан аниқ ва равшан расмийлаштирилган.

Амур дарёси бўйлаб ўтган чегарани расмийлаштирган Айгун шартномаси 1858 йил 16 майда Айгун шаҳрида Россия давлатининг вакили генерал-губернатор Н. Муравьев ва Дайци («Улуғ цин») давлатининг вакили Хэйлунцзян, бош қўмондони И—Шан томонидан имзоланган. Шу билан бирга, шартноманинг кириш қисмида айтилганидек, бу шартнома «ўзаро келишилиб, икки давлатнинг буюк, абадий, ўзаро дўстлигини, уларда яшовчи фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб» тузилди. Шартнома Богдихоннинг 1858 йил 2 июндаги фармойиши билан тасдиқланган, 1858 йил 8 июлда Россия томонидан ратификация қилинган.

Тяньцзин шартномаси 1858 йил 1 июнда Тяньцзин шаҳрида Россиянинг Хитойдаги император комиссари Путятин ва Хитойнинг юқори мартабали вакили хитой амалдори Хуа Шан томонидан имзоланган. Шартнома Россия билан Хитой ўртасидаги чегаранинг аниқланмаган қисмлари ҳар иккала ҳукуматнинг ишончли шахслари томонидан жойларда дарҳол текшириб чиқилишини кўзда тутган эди. Бу шахсларнинг «чегара чизиғи тўғрисида келишиб олишлари» кўзда тутилган эди. Тяньцзин шартномасида яна бундай дейилган: «чегараларни белгилаш юзасидан чегарадош ерларнинг батафсил тасвири ва хариталари тайёрланади. Булар келгусида ҳар иккала ҳукумат қўлида чегаралар тўғрисидаги баҳс этилмайдиган ҳужжатлар бўлиб хизмат қилади».

Ана шу келишувни амалга ошириш юзасидан 1860 йил 2 ноябрда Пекинда шартнома тузилган. Бу шартнома Айгун ва Тяньцзинда илгари тузилган битимларни таъкидлаб ўтган, шунингдек Уссури дарёси бўйлаб ўтган чегарани белгилаган. Пекин шартномасини Россия давлатининг вакили Н. Игнатьев ва Дайци давлатининг вакили «И—Син номли шаҳзода Гун» имзолаган. Ҳар иккала томон Пекин шартномасида бу шартнома «...ҳар иккала империя ўртасидаги ўзаро дўстликни янада мустаҳкамлаш учун, савдо муносабатларини ривожлантириш ва англашилмовчиликларнинг олдини олиш учун» тузилганлигини таъкидлаган. 1861 йилда Уссури ўлкасидаги чегараларнинг хариталари ва тасвирларини айирбошлаш тўғрисидаги протокол бу шартномага унинг таркибий қисми сифатида илова қилинган.

Юқорида зикр қилинган шартномаларнинг ҳаммаси, шунингдек, Совет Иттифоқи билан Хитой ўртасидаги чегараларни белгиловчи бошқа ҳужжатлар иккала мамлакатнинг давлатлараро ҳужжатлари сифатида ҳозирда ҳам ўз кучини сақлайди. Буни инкор қилиш иложи бўлмаганлиги сабабли, Хитой томони ана шу юридик актларнинг қонуний эканлигига шубҳа туғдиришга уринмоқда ва бунда очиқдан-очиқ сохталаштириш йўлига ўтмоқда.

ХХР ҳукуматининг баёнотида 1860 йилда Пекинда тузилган шартномага илова қилинган ва чегара чизиғининг ўтишини кўрсатган харита гўё, «чор Россияси томонидан бир томонлама тузиб чиқилган» деб даъво қилинади. Бу мутлақо нотўғри. Дарҳақиқат, хариталарни айирбошлаш тўғрисидаги протоколни 1861 йил 16 июнда бир томондан Россия давлатининг муҳтор комиссарлари П. Козакевич ва К. Будогосский, иккинчи томондан, Дайци давлатининг мухтор комиссарлари Чен Ци ва Цзин Чунь имзолаганлар. Шартномага Россия ва Хитойнинг расмий муҳрлари босилган.

Протоколда бундай дейилган: «Харита ва тасвирларнинг ҳамма нусхалари узил-кесил текшириб чиқилганидан кейин», яъни «чегара чизиғини кўрсатиб, рус ва маньчжур тилларда тузилган ва Пекин шартномасига илова қилинган икки харита «ва» шунингдек, Уссуридан тортиб денгизгача ўтган чегаранинг тўрт харита ва тасвири «узил-кесил текшириб чиқилганидан кейин» уларнинг бир-бирига тамомила мувофиқ эканлиги аниқланди». Сўнгра протоколда айтиладики, «Россия давлатининг биринчи комиссари чегаранинг рус ва маньчжур тилларида тузилган батафсил харитасининг бир нусхасини Дайци давлатининг биринчи комиссари қўлига топширди, Дайци давлатининг биринчи комиссари эса харитани қабул қилиб олиб, худди шу тилларда тузилган айни бир хил харитани Россия комиссарига топширди. Шундай қилиб, Уссуридан тортиб денгизгача ўтган чегара тасвирлаб берилган бошқа тўрт харита ҳам айирбошланди. Рус ва хитой вакиллари барча хариталарга имзо чекканлар ва муҳр босганлар. Аммо Хитой Халқ Республикаси ҳукумати ҳужжатларда қайд қилинган фактларга хилоф суратда хариталар «бир томонлама» тузилган, деб даъво қилади.

Хитой ҳукуматининг баёнотида, Даманский ороли «азалдан Хитой территорияси бўлиб келган» деб, Уссури дарёси эса, 1860 йилгача «Хитойнинг ички дарёси эди» деб даъво қилинади. Лекин тарихий фактлар бу фактнинг ҳам бошқача бўлганлигидан далолат беради. Юқорида таъкидлаб ўтилганидек, Хитой давлатининг шимолий чегаралари маньчжурлар Хитойни забт этганига қадар, Буюк Хитой девори бўйлаб ўтган ва Уссури дарёсига ҳеч қандай алоқаси бўлмаган. Ўша вақтларда маньчжурларнинг ўзлари Ляодун ярим ороли ва Ляохэ дарёси районида, яъни Амур ва Уссури дарёларидан 800 километр ва ундан кўпроқ жанубда ва ғарби-жанубда истиқомат қилганлар. Маньчжурлар ўз империясининг шимолий чегараларини XVII асрнинг 70-йиллари охирида — 80-йиллари бошларида «мажнунтол тўсиғи» деб аталган ҳамда Мукден яқинидан ўтган истеҳкомлар ва соқчилик манзилгоҳлари чизиғи бўйлаб белгилаганлар. Бу чизиқни давлат чегара соқчилари муҳофаза қилган ҳамда маньчжур фуқароларининг «тўсиқ» ташқарисига чиқиши чет элга жўнаб кетиш билан баравар деб ҳисобланган. Жумладан, Маньчжурия империяси қуролли кучларининг Хитойда машҳур бўлган тарихий тасвири — «Бацп тунчжи чуцзи» ана шундан далолат беради. «Мажнунтол тўсиғи» қолдиқларини ҳозир ҳам кўриш мумкин. Шу тариқа Уссури дарёси маньчжурларнинг ҳам «ички дарёси» бўлиши мумкин бўлмаган ва шундай бўлган ҳам эмас.

Чор Россияси билан маньчжур-хитойларнинг Цин империяси ўртасидаги давлат чегараси Приморьеда XIX асрнинг иккинчи ярмида 1860 йилги Пекин шартномасига биноан ўтказилган эди. Уссури дарёси Россия билан Хитой ўртасидаги чегара деб белгиланган, бунинг устига 1861 йилда унга илова қилинган протоколларга биноан, дарё участкаларидаги «чегара чизиғи» харитада қизил чизиқ билан кўрсатилган эди. Даманский ороли районида бу чизиқ дарёнинг бевосита Хитой соҳили бўйлаб ўтказилган ва, бинобарин, бу орол «чегара чизиғи»нинг совет томонида бўлиб, Хитойга эмас, балки Совет Иттифоқига тегишлидир.

Шу нарса ҳаммага маълумки, халқаро ҳуқуқда чегара дарёларидаги чегараларни дарёнинг асосий фарватери ўртасидан автомат равишда ўтказиладиган нормалар мавжуд эмас. Давлатлар тегишли шартномаларни тузганларида чегарани шароитга мувофиқ равишда ўзлари маъқул топган жойдан ўтказишни белгилайдилар. Давлатлар ўртасидаги муносабатларда чегарани фарватер бўйлаб эмас, балки дарёнинг бир соҳили бўйлаб ўтказилганлигини кўрсатувчи мисоллар бор. Коста-Рика билан Никарагуа ўртасидаги 1858 йилги шартномага биноан, чегара чизиғи Сан-Хуан дарёси ўнг соҳили бўйлаб ўтказилган ва «Никарагуа республикаси шу дарёнинг сувларига хўжайинлик қилиш ва суверен юрисдикция ҳуқуқидан тўла равишда фойдаланади». Бошқа мамлакатлар ўртасидаги битимларда ҳам дарёлардаги чегаралар шу тарзда белгиланган.

1860 йилги рус-хитой Пекин шартномаси ана шундай мисолларнинг яна биридир. Чегара чизиғи фарватерга мос келиши шарт эмаслиги 1951 йилда тузилган чегара дарёларида сузиш тартиби тўғрисидаги Совет—Хитой битимида ҳам ўз ифодасини топган. Битимнинг 1- моддасида ҳар иккала томоннинг чегара дарёларида кемалар «давлат чегараси чизиғи қаердан ўтишидан қатъий назар», асосий фарватер бўйлаб суза берадилар, дейилган.

1964 йилда Пекинда ўтказилган консультациялар вақтида Совет томони Хитой томонининг соҳилдаги хитой аҳолиси билдирган манфаатдорликка асосланиб, айтган истакларини ҳисобга олиб, СССР билан ХХРнинг чегара чизиғини ўзаро ёнбериш асосида Амур ва Уссури дарёлари бўйлаб ўтказиш тўғрисида келишиб олишга ўзининг тайёр эканлигини билдирди ва хитой томони ўз навбатида чегаранинг айрим участкаларидаги совет аҳолисининг манфаатларини ҳам эътироф қилишга тайёр эканлигини кўрсатсин, деган шартни қўйди.

Шундай қилинганда томонларнинг кескинликни йўқотиш ва чегарадаги осойишталикни сақлаб туриш интилишига асосланиб оқилона келишиб олинган бўлур эди.

Ўша вақтда бир битимга эришилмади, чунки Хитой вакиллари асоссиз территориал даъволар ва бошқа талаблар қўйиш билан консультацияларни чигаллаштириб юбордилар, бу талаблар мавжуд Совет—Хитой чегарасини белгиловчи ҳамма шартномаларни ҳам шубҳа остида қолдирар эди.

ХХР ҳукуматининг шу йил 24 майдаги баёнотида «Хитой билан Россия ўртасидаги давлат чегараси тасвирига хилоф равишда Қашқар районида» Россия 1884 йилда Хитойнинг 20 минг квадрат километрдан ортиқ территориясини оккупация қилиб олди, деб даъво қилинади. Ҳолбуки, 1884 йил 22 майдаги протокол Хитой томони тилга олган Памир районига мутлақо тааллуқли эмас, мазкур протоколни ўқиб кўрган ҳар бир киши бунга ишонч ҳосил қила олади. Россия ва хитой комиссарлари Россиянинг собиқ Фарғона области билан Хитойнинг Қашқар области ўртасида Бедел довонидан Уз-Бел довонигача бўлган участкасидаги Тянь-Шань тоғлари районида чегара ўтказиш билан шуғулланганлар ва ўз ишлари тамом бўлганидан кейин 1884 йил 22 майда мазкур протоколни имзолаганлар. Памирдан ўтказилган чегара 1894 йилда ноталар айирбошлаш йўли билан расмийлаштирилган, ўша вақтда томонлар Памирдаги Сарикўл тизмаси бўйлаб ўтган ва «ўзлари эгаллаб турган позициялардан ташқарига чиқмаслик» тўғрисида келишиб олган эдилар. Шу кунгача ана шу чегара чизиғининг ўзигина мавжуд бўлиб турибди.

Ҳаммага маълум бўлган фактлар манзарасида Хитойнинг ғарб участкасидаги чегараси «Балхаш кўли бўйлаб ўтади» деган мулоҳазалар ҳам юмшоқ қилиб айтганда, бемаъни бўлиб кўринади. Юқори Иртишдаги Россия истеҳкомлари ва манзилгоҳларига XVIII асрнинг бошларидаёқ асос солинган эди. Шимолий ва Шарқий Қозоғистондаги қозоқ жузлари (уруғлари) 1731—1740 йиллардаёқ Россия фуқаролигига ўтган эдилар.

Шу вақтда маньчжурларнинг Цин империяси Марказий Осиёдаги ҳозирги Синьцзян районини забт этиш ҳамда Жунғория билан Шарқий Туркистонда истиқомат қилувчи ойратлар, уйғурлар, қозоқлар ва бошқа халқларнинг қаршилигини бостириш билан машғул эди. Цин империяси ерларининг ғарбий чегараси Балхаш кўлидан бир неча юз километр наридан ўтар эди.

Маньчжурлар 1758 йилда Жунғорияни босиб олганларидан кейин қозоқлар билан қирғизларнинг манзилгоҳларига вақти-вақти билан талончилик босқинлари қила бошладилар. Қозоғистонда ҳам, Ўрта Осиёдаги ҳозирги Совет Социалистик Республикаларининг бошқа жойларида ҳам Цин империясининг ҳеч қандай ҳарбий ва граждан органлари бўлган эмас, маньчжурлар ёки хитойларнинг ҳеч қандай граждан аҳолиси ҳам бу ерда бўлмаганлигини гапириб ўтиришга ҳам ҳожат йўқ.

Шундай қилиб, тарихий фактлар шундан далолат берадики, Хитойнинг ғарбдаги чегараси Ганьсу ва Сичуань вилоятларидан нарига чиққан эмас ва Балхаш кўлига ҳеч қачон етган эмас.

II.

Совет ҳукумати ўзининг шу йил 29 мартдаги баёнотида Совет Иттифоқининг тенг ҳуқуқли бўлмаган шартномаларга нисбатан қандай муносабатда эканлиги тўғрисидаги масалага ва Хитой томонининг ана шу тамомила равшан масала хусусида жамоатчилик фикрини чалғитиш йўлидаги уринишларига тўхталиб ўтган эди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейиноқ Лениннинг декретларига биноан, чет давлатлар билан, шу жумладан Хитой билан чор Россияси тузган ҳамда тенг ҳуқуқли бўлмаган ва яширин шартномалар бекор қилинган эди. Совет давлатининг бу тадбири унинг барча мамлакатлар билан, шу жумладан Хитой билан дўстлик, тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро ҳурмат муносабатларини ривожлантиришга бел боғлаганлигини ифодалар эди.

РСФСР ҳукуматининг Хитой халқига ҳамда Жанубий ва Шимолий Хитой ҳукуматларига 1919 йил 25 июлда қилган мурожаатида Россия билан Хитой ўртасидаги қайси шартномаларни Совет ҳукумати тенг ҳуқуқли шартномалар эмас деб қараши кўрсатилган эди.

Хитойдаги таъсир доираси тўғрисида, экстерриториаллик ва консуллик юрисдикцияси ҳуқуқлари ҳақида, Хитой территориясидаги концессиялар тўғрисида, «боксерлар қўзғолони» бостирилгандан кейин империалистик мамлакатларнинг Хитойга зўрлаб қабул қилдирилган контрибуциясидаги Россиянинг улуши ҳақида гап борган шартномалар бекор этилган, деб эълон қилинган эди. Совет Россияси шу сингари шартномалар Хитой билан тузилганми, ёки Хитой хусусида бошқа мамлакатлар билан тузилганми, бундан қатъий назар, ана шу шартномаларнинг ҳаммасидан воз кечган эди.

Ана шу таклифлар РСФСР ташқи ишлар халқ комиссарлигининг 1920 йил 27 сентябрдаги нотасида таъкидланган бўлиб, бу нотада Совет ҳукумати 1919 йил 25 июль мурожаатида баён этилган принципларга оғишмай риоя қилади ва шу принципларни Хитой билан Россия ўртасидаги дўстона битимга асос қилиб олади, деб таъкидланган эди.

Тенг ҳуқуқли бўлмаган шартномаларнинг бекор қилиниши СССР билан Хитой Республикаси ўртасидаги масалаларни бартараф этиш учун умумий принциплар тўғрисида 1924 йил 31 майда тузилган битим билан расмийлаштирилган эди.

1919 йил мурожаатида ҳам, Совет Иттифоқи билан Хитой Республикаси ўртасидаги 1924 йилги битимда ҳам ҳозирги Совет-Хитой чегарасининг ўтказилишини белгиловчи шартномалар тенг ҳуқуқли бўлмаган ёки яширин тарзда тузилган шартномалар қаторига қўшилганлиги кўрсатилган эмас ва кўрсатилиши мумкин ҳам эмас эди. Уларни бекор қилиш ва қайтадан кўриб чиқиш ҳақида сўз ҳам бўлмаганлиги табиий.

Совет давлати Хитой билан тузилган ва тенг ҳуқуқли бўлмаган шартномаларни бекор қилганлигини яқин вақтларгача ХХР раҳбарларининг ўзлари ҳам таъкидлаб келган эдилар. Мао Цзэдун «Совет Иттифоқи тенг ҳуқуқли бўлмаган шартномалардан биринчи бўлиб воз кечди ва Хитой билан тенг ҳуқуқли асосларда янги шартномалар тузди», деган гапни ХКП нинг 1945 йилги VII съездида айтган ва шу гапни 1949 йил 16 декабрда яна такрорлаган эди. Энди эса, Хитойнинг баёнотига қараганда, Хитойнинг сиёсатини белгилаб берувчи кишилар тенг ҳуқуқли бўлмаган шартномаларга чек қўйган Лениннинг декретларини эмас, балки Чингизхон, Канси ва бошқа феодалларнинг истилоларини устун қўймоқдалар, бу феодаллар «Хитойнинг улуғ давлат арбоблари ва саркардалари», деб кўкларга кўтарилмоқда.

Хитой ҳукумати Хитой билан Россия ўртасидаги чегара тўғрисидаги шартномаларнинг «тенг ҳуқуқли эмаслиги» тўғрисидаги ўз даъволарини тўғри қилиб кўрсатишга уриниб, ҳатто марксизм-ленинизм классиклари асарларидан олинган цитаталарни сохталаштиришга ҳам ҳаракат қилмоқда. У чор Россиясининг сиёсатига қарши қаратилган гапларни тарихий шароитдан ажратиб олган ҳолда ўзбошимчалик билан талқин қилмоқда. Масалан, В. И. Лениннинг «Хитойдаги уруш» мақоласидан олинган ва чоризмнинг бошқа империалистик давлат қатори «боксерлар қўзғолони»ни (1900 йиллардаги ихэтуанларнинг халқ қўзғолонини) бостиришдаги иштироки қораланган гаплари ўшандан 40 йил муқаддам тузилган ва В. И. Ленин мақоласида тилга ҳам олинмаган Айгун ва Пекин шартномалари «тенг ҳуқуқли эмас эди» деган тезисни «исботлаш» учун келтирилади.

Шу нарса ҳаммага равшанки, 1917 йилда Улуғ Октябрь социалистик революцияси амалга оширилгач, Совет Иттифоқи халқлари ва Совет ҳукумати чор Россиясининг Шарқ халқларига нисбатан ўтказиб келган золимлик сиёсатига барҳам берибгина қолмай, ўзларининг тарихий ҳужжатлари, ўзларининг амалий ишлари билан барча мамлакатлар меҳнаткашларининг манфаатларига мос бўлиб тушувчи тамомила янги синфий сиёсат ўтказиш намунасини ҳам бутун инсониятга кўрсатдилар.

Совет давлатининг ҳужжатларидан биронтасида ҳам, В. И. Ленин айтган гапларнинг биронтасида ҳам Хитой билан чегаралар тўғрисидаги шартномалар тенг ҳуқуқли бўлмаган ёки қараб чиқилиши лозим бўлган шартномалар қаторига қўшилган эмас. В. И. Ленин ҳеч ерда ва ҳеч қачон СССР нинг Хитой билан чегарасини шубҳа остида қолдирган эмас.

В. И. Ленин раҳбарлиги остида Совет Узоқ Шарқини япон ва бошқа чет эл босқинчиларидан озод қилиш учун олиб борилган кураш халқимизнинг қаҳрамонона ишлари йилномасига абадий ёзилиб қолган Маньчжуриядаги хитой милитаристларининг чегарамизга ҳамла қилиш йўлидаги уринишларини ва япон агрессорларининг Совет Социалистик Ватанини ҳимоя қилишдаги бизнинг иродамиз ва қатъиятимизни синаб кўриш иштиёқини Совет Иттифоқи зарбага учратди.

Хитой богдихонларининг халққа қарши экспансиячилик сиёсатига доир ҳамма гаплар ХХР ҳукуматининг 24 май баёнотида эҳтиёткорлик билан четлаб ўтилганлиги асло тасодифий ҳол эмас, албатта. ХХР ҳукумати ижтимоий ҳодисаларни баҳолашга синфий муносабатда бўлишни бир чеккага йиғиштириб қўйиб, аслида истилочилар ва халқларнинг золимлари бўлган хитой феодалларигина адолатли бўлганлар, қолган бошқа ҳамма кишилар адолатсиз бўлганлар, деб исбот қилишга уринади ва чор самодержавиеси ағдариб ташланиши билан бирга, Россия давлатининг чегаралари ҳам йўқ қилиниши лозим эди, деган хулоса чиқаради.

ХХР ҳукуматининг баёнотида рўкач қилинган принципларга кўра, территорияларнинг қайси давлатга тегишли эканлигини шу территорияларда истиқомат қилувчи халқ эмас; балки ўтмишдаги юришлар тўғрисидаги хотиралар белгилар эмиш. Башарти ана шу принцип қабул қилинадиган бўлса, Латин Америкаси, афтидан, Испания подшоси ҳукмронлигига ва АҚШ Буюк Британия қарамлигига ўтказилиши лозим бўлур эди. Искандар Зулқарнайннинг вориси бўлган Греция, эҳтимолки, ҳозирги Туркия, Сурия, Эрон, Ҳиндистон, Покистон, Бирлашган Араб Республикаси ва бошқа мамлакатларнинг ўз қўлига топширилишини талаб қилиб қолиши мумкин бўлар эди.

Масала шу тахлитда қўйиладиган бўлса, давлатлар ўртасидаги муносабатлар қай аҳволга тушиб қолиши мумкинлигини ХХР ҳукумати яқин вақтларгача тушуниб келган эди. Масалан, давлат кенгашининг бош министри Чжоу Эньлай 1960 йил октябрь ойида: «Башарти ҳамма йироқ тарихий даврларга бориб тақалувчи ҳисоб-китобларини тўғрилаб олишга киришадиган бўлса, бутун дунёда тартибсизлик келиб чиққан бўлур эди», деб айтган эди. Кўриниб турибдики, ҳозирги вақтда Хитойдагилар бу масала хусусида тамомила қарама-қарши нуқтаи назарга амал қилмоқдалар.

Совет Иттифоқи билан Хитой ўртасида аслида ҳеч қандай территориал масала йўқ. Совет томонининг чегарадаги мавжуд аҳволни бузганлиги тўғрисида ҳам, «Хитой территорияси босиб олинганлиги» тўғрисида ҳам ҳеч қандай сўз бўлган эмас, бўлиши ҳам мумкин эмас. Совет халқи ва унинг қуролли кучлари Амур ва Уссури дарёларида, Памир ва Тянь-Шанда мамлакатимизнинг айни бир хил чегараларини 50 йилдан буён қўриқлаб келмоқдалар. Бу чегаралар аввалгидек ҳозирда ҳам дахлсиздир. Совет чегарасини кесиб ўтиш йўлидаги ҳар қандай уринишга қақшатқич зарба берилади.

Хитой Халқ Республикаси ҳукуматининг шу йил 24 майдаги баёнотида, шунингдек ХХР давлатининг бошқа талайгина ҳужжатларида Совет давлатини ва совет халқини таҳқир этадиган ва туҳматдан иборат бўлган кўп уйдирмалар, сохта даъволар борлигига Совет ҳукумати эътибор бермай қололмайди. СССР ҳукумати бу хилдаги уйдирмаларни рад этишни ўзи учун номуносиб, деб ҳисоблайди. ХХР ҳукуматининг баёнотида ҳақорат ва таҳқир сўзлари шу қадар кўп учрайдики, буларни хитой томонининг низоли масалаларни конструктив тарзда ҳал этиш йўлини қидириб топишни астойдил истаётганлигини кўрсатувчи далил деб ҳисоблаш мумкин эмас.

Шу муносабат билан Совет ҳукумати хитой маъмурлари томонидан Совет чегарасида уюштирилаётган иғвогарликлар давом этаётганлиги каби фактга ҳам эътибор бермай қололмайди. Айни вақтда ХХРнинг расмий арбоблари ва органлари беҳаёлик билан советларга қарши кампанияни авж олдириб юбордилар. Бу кампания ҳозир Хитой шаҳар ва қишлоқларига ёйилган. Советларга қарши кайфиятни кучайтириш, Совет Иттифоқи гўё Хитойга ҳужум қилмоқчи, деб хитой аҳолисини шунга ишонтириш учун Хитойнинг бутун пропаганда машинаси ишга солинди. Бундай даъволарнинг бемаънилиги аёндир. Соф виждонли кишиларнинг ҳаммаси совет халқи тинч, бунёдкорлик меҳнати билан банд эканлигини, коммунизм қураётганлигини, ҳеч кимга ҳужум қилмаганлигини ва ҳужум қилиш ниятида ҳам эмаслигини яхши биладилар.

III.

СССРнинг хитой халқига нисбатан сиёсати ҳеч қачон ўзгармади ва ўзгармай қолаверади; бу сиёсат узоқ муддатга мўлжалланган перспективага асосланади. Совет ва хитой халқларининг туб манфаатлари бир хил эканлигини эсдан чиқарганимиз йўқ. Совет Иттифоқи Хитой билан яхши қўшничилик ва дўстлик тарафдори. Ҳар иккала давлатимиз ўртасидаги муносабатларни мушкуллаштира оладиган нарсаларнинг ҳаммасини бартараф қилиш тарафдоридир. Совет ҳукумати дўстлик, бирлашиш ва ҳамкорлик қилишдан иборат ленинча интернационал сиёсатни хитой ва совет халқлари ўртасига нифоқ солувчи кишиларга қарама-қарши қўяди. Социал ва миллий озодлик тарафдори бўлган тинчликсевар кучларнинг бирлиги ва жипслиги уларнинг империализм томонидан қилинадиган таҳдид ва очиқдан-очиқ ҳужумлар устидан ғалаба қозонишларининг гаровидир.

Совет ҳукумати ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш тўғрисидаги таклиф билан ХХР ҳукуматига бир неча бор мурожаат қилди. Бу масала Хитой томони олдига бир неча марта қўйилди, жумладан 1965 йилнинг февраль ойида ва 1966 йилнинг март ойида қўйилди. Ўша вақтда низоли масалаларнинг ҳаммасини батафсил муҳокама қилмоқ учун юксак даражада икки томонлама учрашув ўтказиш таклиф қилинган эди.

СССР ҳукумати ўзининг 29 март баёнотида чегара тўғрисидаги амалда бўлган қонунларга асосланиб, чегаранинг айрим участкаларида чегаранинг ўтиш чизиқларини аниқлаш масаласини муҳокама қилмоқ учун Совет Иттифоқи ва ХХР вакилларининг маслаҳатлашувини яна бошлашни таклиф этди. СССР ҳукумати маслаҳатлашиш тўғрисидаги таклифини ҳозирда ҳам таъкидлайди, лекин бунинг учун олдиндан ҳеч қандай шарт қўйилмаслиги керак, албатта.

Совет томони келишмовчиликлар бўлмаган чегара участкалари бўйича томонларнинг бир фикрга келганлигини қайд қилиб, келишмовчиликлар бўлган айрим участкаларда шартнома ҳужжатлари асосида ўзаро маслаҳатлашиш йўли билан чегара чизиғини ўтиш жойларини тушуниб билиб олиш; табиий ўзгаришларга дучор бўлган участкаларда чегара чизиғини белгилаган вақтда амалдаги шартномаларга асосланиб иш кўриш ўзаро ён бериш ва шу участкаларда яшовчи маҳаллий аҳолининг иқтисодий манфаатдорлиги принципларига риоя қилиш; ўзаро келишувни томонларнинг тегишли ҳужжатларга имзо чекиши билан қайд қилиш тарафдоридир.

Совет томони Хитой Халқ Республикаси ҳукуматининг «тегишли замин мавжуд бўлган ва ҳозирги Совет — Хитой чегараси тўғрисидаги шартномалар асос қилиб олинган вақтда ҳуқуқий, тенглик, ҳамжиҳатлик ва бир-бирига ён бериш йўли билан маслаҳатлашиш принципларига амал қилиб, чегарадаги айрим участкаларда масаланинг тегишинча ҳал этилишига йўл қўйиш мумкин» деган фикрига қўшилади.

СССР ҳукумати шу нарсага асосланадики, келажакдаги маслаҳатлашувларда масалаларни амалий ва конструктив тарзда муҳокама қилиш муҳитини ҳозирданоқ вужудга келтирмоқ учун бу мақсадга эришишга халақит берадиган барча ғовларни бартараф қилиш зарур. Шу муносабат билан СССР ҳукумати ХХР ҳукуматининг баёнотида томонлар чегарада можароларга йўл қўймасинлар, уларнинг чегара посбонлари ўз бурчларини бажарган вақтда қурол ишлатмасинлар, бир-бирларига қарши ўт очмасинлар, мавжуд давлат чегараларини қўриқлаш вақтида пайдо бўладиган масалаларни фақат тинч воситалар билан ҳал этсинлар, деб айтилган мулоҳазаларни яхши тушунади. Шу билан бирга томонларнинг чегарани ҳар қандай баҳоналар билан бузиши каби ҳолларни бутунлай йўқотиш зарур. Совет чегара посбонлари ва граждан шахслари бу тартибга қаттиқ риоя қилмоқдалар. СССР ҳукумати Хитой чегара посбонлари ва граждан шахсларига ҳам тегишли кўрсатмалар берилади, деб умид қилади.

Совет ҳукумати 1964 йилда тўхтаб қолган маслаҳатлашувни яқин 2—3 ой ичида Москвада яна бошлашни таклиф этади. Маслаҳатлашувнинг конкрет вақтини дипломатик йўл билан келишиб олиш мумкин. Совет ҳукумати СССРнинг министр ўринбосари даражасидаги мухтор вакили П. И. Зиряновни маслаҳатлашувда қатнашувчи Совет делегациясининг бошлиғи қилиб тайинлайди.

Совет ҳукумати ХХР ҳукуматининг маслаҳатлашувни давом эттириш муддатлари ва жойи тўғрисида юқорида айтилган таклифлар ўзи учун мақбул бўлишини тез орада маълум қилишини кутади.

Башарти, ХХР ҳукумати Совет— Хитой чегарасидаги вазиятни нормаллаштиришга тайёр бўлса, бунинг учун йўл очиқ.

1969 йил 13 июнь.

* * *

Совет ҳукуматининг бу баёноти ХХРнинг Москвадаги элчихонаси орқали Хитой Халқ Республикаси ҳукуматига юборилди.

ПОЙТАХТ ЭКРАНЛАРИДА

«ДАКИЙЛАР»

Ҳозирги Румыния территориясида, Адриатика соҳилларида, Дакия деган бир музофот бўлган. Унда жасур халқ дакийлар улуси яшаган. Дакийлар матонатли, жасоратли, ватанпарвар халқ бўлиб, она юртларини босқинчи ёвлардан мардона ҳимоя қилганлар. Бу жанговар халқ яшаган ажойиб табиатли, ложувард денгиз бўйидаги сўлим мамлакатга чет эл босқинчилари кўп марта ҳужум қилганлар. Шу сабабли улар қалъаларни улкан деворлар билан ўраб олганлар, шаҳарни қудратли ҳарбий истеҳкомга айлантирганлар, йигитларни жасурлик, матонат кўрсатиш руҳида тарбиялаганлар. Шунга қарамай босқинчиларнинг ҳужумлари давом этаверган. Ана шундай юришлардан бири Рим императори Домицкан замонида бўлган. Дакийлар шоҳи Декебал босқинчиларга қарши мудофаа урушига тайёргарлик кўради ва қалъани кўпсонли император легиони лашкарларидан ҳимоя қилади.

Бу воқеалар экранларимизга чиқаётган «Дакийлар» деган кенг экранли, рангли бадиий фильмида талқин этилган.

Фильм режиссёри С. Николаеску, сценарий муаллифи Т. Попович руминларнинг бува—бувакалонлари тарихидан энг ёрқин саҳифани экранда жонлантириш орқали халқни, айниқса, ёшларни жасорат, ватанпарварлик, фидойилик анъаналари руҳида тарбиялашни мақсад қилиб қўйганлар. Фильм тарихий эпопея жанрида бўлгани сабабли унинг тасвирий воситаларига катта эътибор қилинган. Рассомлар Ливиц Попо, Висрел Геня билан оператор Костак Чибертару фильмнинг тасвирий томонларини, эпизодларнинг кенг кўламли, ифодали, қизиқарли бўлиб чиқишига эришганлар.

Композитор Теодар Григориу фильмнинг руҳига мос, қаҳрамонлик туйғуларини жўш урдирувчи куй басталаган.

Мазкур фильмни «Бухарест» (Румыния) ва «Франко—Лондон фильм» (Франция) киностудиялари ҳамкорликда яратган.

«ЧАШМА УЗРА ТАШНАЛАР»

Сценарий муаллифи — Юлиу Эдлис;

Постановкачи — режиссёр — Юрий Калев, Константин Осин.

Бош оператор — Виктор Шейнин;

«Мосфильм» киностудияси маҳсулоти.

Мамлакатимизда энг йирик ҳисобланган рангли металл кони бир неча чақирим наридаги Таймирда гидрогнологик пост жойлашган. Бу пост йил давомида кузатиш ишларини олиб боради. Бу ерда ёш гидролог Лёша истиқомат қилади ва ишлайди. Лёшага ёрдамчи қилиб бир қизни юборишади. Замонанинг зайли билан қиз ва йигит бир жойда яшаб, бир жойда ишлашга мажбур бўладилар.

Лиза Москвадаги уйини ташлаб кетар экан, у ҳаётдаги ўз ўрнини ва истеъдоди нимада эканлигини излайди. Бу изланишда Лиза катта хатога йўл қўяди. У ҳамма нарсани ўзидан излайди. Аммо бу нарсаларни меҳнатда, фикрлаб қалбдан топиш кераклигини билмасди.

Лёша қизни тушунади. Ўзининг хатти-ҳаракатларини, юриш-туришларини ҳаёт билан узвий боғлайди.

Ўз вақтида Лиза ҳам йигит қалбига чироқ ёқади.

Йигит билан қизнинг бир-бирига етишиши жуда қийин бўлади. Улар бир-бирларига етишганларидан сўнг эса ўз севгиларини асраш, қалб назокатларини ардоқлаш ундан ҳам қийин бўлади.

«УРУШ УРУШ-ДА»

Бу фильмга Виктор Курочкиннинг «Уруш уруш-да» қиссаси асос қилиб олинган. Ёзувчининг ўзи урушда қатнашган, Киевни озод қилишда қатнашган эди.

Фильм режиссёри Виктор Трегубович ҳам сценарий муаллифи бўлган жойларда бўлган. Гарчи у тинчлик вақтида бўлса ҳам бўлган воқеалар ҳақида аниқ тасаввурга эга эди. Ленинградлик бу режиссёр Виктор Трегубович қиссани қўл ёзмасини ўқигандаёқ ёзувчининг мақсадига тушунган эди.

Фильмда ўткир сюжетли вазиятлар йўқ. Аммо солдатлар коллективининг вояга етиши яққол бўртиб турибди. Бу тема бадиий бўёқларда ниҳоясига етказилган. Биз фильм қаҳрамонларини дам олаётган, жанг майдонларида, курашларда кўрамиз. Картина муаллифлари ўз қаҳрамонларининг характерини, юриш-туришини, жангда ўзларини қандай тутишларини жуда яхши кўрсатиб берганлар.

Фильмни «Ленфильм» киностудияси ишлаб чиқарган.

Суратда: «Уруш—уруш-да» ва «Дакийлар» фильмларидан кадрлар.

Султон АКБАРИЙ.

ЯНГИ ТИЗМАЛАР

ОНА ДЕСАМ...

Она десам, борлиғим қўшиқ,
Ожизлик даф, мардоналик ёр.
Меҳр тубсиз, севги бетўсиқ,
Қирқ қизларга дилим харидор.
Она десам, дилда йўқ ямоқ,
Қорачиғим ўёлмас тутун.
Дийдорига тўйишга муштоқ,
Чиққудайман дўзахдан бутун.
Она десам, ажинлар текис,
Кўксимда мўл ёшлик ғурури.
Яна кутиш, яна гул экиш,
Ошиқликнинг бедор сурури.
Она десам, кўзим олдига
Яшнаб келар Ватан беқиёс.
Сўнгги нафас унинг ёдида
Мангуликка айланишим рост.

ЖАННАТ СЎРАМА

Мендан жаннат сўрама, жонон,
Минг ҳаёлга ўрама, жонон.
Дунё тортиқ қилолмам сенга,
Қийнаб дилим тўғрама, жонон.
Ол, сенга, ол, атирли осмон,
Салқин чашма, қайнаган уммон.
Пешвоз чиқар сенга баҳор ҳам,
Оёғингга йиқилсин бу жон,
Фақат жаннат сўрама, жонон.
Дил талпинар қушдек сен
томон,
Бир лутфингга қурбон хонумон.
Сувчинг бўлай, ўтинчинг
бўлай,
Ошиқ сипо дегани ёлғон,
Фақат жаннат сўрама, жонон.

ЧЕКИНИШНИНГ ЧЕКИ БОРМИ?

«Пахтакор» мухлисларини яна ранжитиб қўйди. Команда ўтган пайшанба куни «Шахтёр» (Донецк) билан бўлган учрашувни жуда ёмон ўтказди. Биз ҳамшаҳарларимизда ҳақиқий спортчиларга хос бўлган ғайрат-шижоат билан курашишни, ғалабага интилишни кўрмадик. Ваҳоланки, Донецк шаҳрида пахтакорчилар шу коллективдан йирик ҳисобда енгилган эдилар. Ҳамшаҳарларимизнинг сусткашлиги, ҳужумчиларнинг палапартиш ҳаракат қилишларини кузатиб, худди шу командаларнинг ўтган йил кузда Тошкентда бўлган кубок ўйинини беихтиёр эсладик. Ўшанда футболчиларимиз кўрсатган чиройли ўйин, эсда узоқ вақт сақланиб қоладиган комбинациялардан ҳеч нарса қолмабди.

Футболчилар танаффусга чиқай деб турганда, меҳмонлар ҳужумчиси Шаличев 22—23 метрлардан тўпни ҳеч кимнинг қаршилигисиз дарвозага йўналтирди. Любарцев ҳушёрликни сусайтириб қўйганлиги учун бу зарбага кечикиб ташланди. 55-минутда Науменко қанотдан ошириб берган тўпни С. Мелкумов тўхтатмай меҳмонлар дарвозасига йўналтирди. Ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлган ҳужумчимизнинг бу тўпидан ишқибозлар қувонган эдилар. Аммо кўп ўтмай Мелкумов ўз шаънига доғ туширди. Учрашув судьяси Т. Баҳромов пахтакорчи Исоқовни меҳмонлар ҳимоячилари штраф майдонида йиқитганликлари учун кончиларни 11 метрлик штраф зарбаси билан жазолайди. Пахтакорчилар тўп уришни Мелкумовга топширишган эди, лекин у шериклари ишончини оқлай олмади. Унинг зарбасини дарвозабон Говоров қайтариб юборди. Рақибларининг бу муваффақиятсизлигидан фойдаланган меҳмонлар яна активлашдилар. 85-минутда бурчакдан оширилган тўпни Пилипчук боши билан дарвозага тушириб ҳисобни 2:1 қилди. Ўйин охирида штанга тошкентликларни учинчи тўпдан сақлаб қолди.

Бу учрашувда тренер М. Якушин ўйинчиларни ўринли алмаштирмади. У ҳимоячи Науменко ўрнига ярим ҳимоячи Варюхинни туширди. Тренер ҳужумчиларимизнинг қовушмай турган ўйини яхшиланар деб ўйлаган бўлса керак. Аслида бундай бўлиб чиқмади. Бунинг аксича «Пахтакор»нинг ҳимояси ҳам дарз кетди. Ишқибозлар кутган Красницкий эса запас ўйинчилар столида ўтирганича қолди.

Танг аҳволда турган командамиз учун бу жуда кўнгилсиз мағлубият бўлди. Негаки, «Пахтакор»нинг шу командага ўз майдонида ютқазганлигини ишқибозлар ҳеч эслай олмайдилар. Энди тошкентликлар эгаллаб турган еттинчи ўрин омонат бўлиб қолди. Чунки улардан кейин бораётган «Қайрат» ва «Зенит» футболчиларининг запасда бир ўйини бор. Бу икки коллектив лоақал дуранг натижага эришса ҳам «Пахтакор»ни осонгина орқага суриб қўяди.

С. МУСАЕВ.

СПОРТНИНГ ОММАВИЙЛИГИ УЧУН

ЯНГИЙЎЛ ШАҲАР партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган бюро йиғилишида физкультура ва спорт ишларини янада яхшилаш масаласи муҳокама этилди. Ўтган йили корхона, қурилиш ва ўқув юртлари физкультура коллективларда 11 минг 490 спортчи машғулотлар ўтказди. Улар орасида 4432 аёл, 3235 комсомол бор эди.

Ишлаб чиқаришда меҳнат қилаётган кишиларнинг 22 проценти спортга тўла жалб этилди. Кўпгина коллективларда физкультура ва спорт ишларининг намунали йўлга қўйилганлиги туфайли бир спорт мастерлигига кандидат, 19 биринчи разрядли, 305 иккинчи разрядли, 937 учинчи разрядли спортчи тайёрланди. 8 жамоатчи тренер, 683 судья, 506 инструктор физкультура ва спорт ишларини оммалаштиришда катта ҳисса қўшдилар. Битта стадион, учта футбол майдони, 16 та баскетбол, 33 та волейбол майдончалари спорт ишқибозлари ихтиёрига бериб қўйилди.

Спортни оммавийлаштиришда гидролиз заводи коллективи алоҳида жон койитаяпти. Завод маъмурияти спорт ишлари учун 1500 сўмлик маблағ ажратган. Корхона физкультура комитети 12 жамоатчи-инструктор ва 14 судьяга эга.

Бюрода сўзга чиққан шаҳар физкультура ва спорт комитетининг раиси Ҳ. Ҳожимуҳамедов, шаҳар партия комитетининг инструктори М. Кожохина, шаҳар маориф бўлимининг мудири Ю. Рихсибоев, шаҳар ижроия комитетининг раиси З. Эрназаров ўртоқлар спортнинг оммавийлиги учун кураш йўлида кўрилаётган тадбирлар ва йўл қўйилаётган камчиликлар устида тўхталдилар. Бюрода кўрилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

СЎЛИМ БОҒ ГАШТИ. Ф. Лутфуллаев фотоэтюди.

„МУТЛАҚО СИР"

ФЕЛЬЕТОН

Ошхонада дўппайган сочлари гардонигача тушиб кетган, қўнғиз мўйловли икки шиpакайф йигит ароқ аралаштирилган пивони майдалаб ўтиришибди. Икковининг эгнида ҳам олабайроқ кўйлак, андозаси карнайдан олинган, тиззаси тор, почаси кенг шим. Улар бир-бирини ялагудек шундай апоқ-чапоқ суҳбат қуриб ўтиришардики, бирининг оғзидан иккинчисига нисбатан бол татирди.

— Э, Жўрка, Жўрка, — деди бағрини столга бериб ўтирган йигит кўкрагига уриб, — мен-чи, мен дунёга... сени келишингни билиб келганман,— унинг асли исми Жўравой бўлса ҳам дўстига «ҳурмати зўрлигидан» шундай деб чақирарди, — Хў... яхши оғайнинг бор жойда ҳамма нарса — пул ҳам, хотин ҳам ўтаверсин, — силтаб юборган қўли стол устидаги бутилкаларга тегиб шарақа-шуруқ ағдариб юборди. — Чўчима, синмайди. Биласанми, бутилка эмас, сендек дўстимнинг жонига жонимни миx қилиб қоқиб юборгим келади. Ке, дўстлигимиз ҳурмати учун яна бир кўтарайлик.

— Таклифинг учун раҳмат. Бир қултум ҳам кетмайди. Қимир... Қимирласам тўкилиб кетаман — деди шериги.

— Э, олсанг-чи, ким айтади сени дояси пиво билан ювган деб. Ё мени дўстлигимга ишонмайсанми-а?... — деди шериги худди дон тиқилган хўроздек бўйнини чўзиб.

— Қўйсанг-чи, шунақа гапларингни. Ишонмасам уйдан бирга чиқиб, хушёрхонага бирга бориб юрармидим.

— Шуни билсанг бўпти-да, хў... оғайнида ҳам оғайни бор. Ҳа, баъзилар бор, ароғингни ичади-да, кайфинг ошиб қолдими, «гудбай»ни ҳам насия қилиб, жуфтакни уриб қолади. Йўқ, мен унақа номард дўстлардан эмасман! Оғайни бор жойда ҳеч нарсани, ҳатто сиримни ҳам аямайман. Қани, шуни олайлик, — у стаканни лабига яқинлаштирар экан, кўзини қисиб қўшиб қўйди. — Сенга бир сирни айтиб қўймоқчиман.

Улар стакандаги пивони ўпқонга ўхшаш жиғилдонларига ярим бўшатишгач, биринчиси гавдасини ярим эгди-да, бармоғини оғзига қўйиб, секин шивирлади:

— Шарт шу, ҳеч кимга айтмайсан. Мабодо, номард улфатлар билан ўтиришиб, кўпроқ тортиб қўйсанг, қулоғингда бўлсин. Қайтаётганингда албатта кўчанинг қоқ ўртасидан юргин.

— Тур-э, — деди нима сир экан, деб қулоғини динг қилиб турган шериги, — дўстингдан топ, деб шуни айтар экан-да. Нима мени мазах қиляпсанми, шунча йил бирга ичиб, бирга юрган дўст бўла туриб бераётган маслаҳатингни қара-ю.

— Э, ўлма, — биринчиси ҳамроҳининг елкасига турткан кинояли кулиб деди,— мазах қилсам сендек қиёматли дўстимни мазах қиламанми? Мен сенга айтсам, ҳар қандай йўлкадан кўра ўша кўчанинг қоқ ўртаси тинчроқ. Ҳа деявер, кейин хурсанд бўласан.

У атрофга аланг-жаланг қараб қўйди-да, сирли оҳангда яна давом этди:

— Баъзи кўчалар бор, бир томони бир районга қараса, иккинчи томони бошқа қўшни район территориясига киради. Шуни биласанми? Билмайсан. Агар мана бу ўн биринчи савил (у оёқларини кўрсатиб) тихирлик қилиб, уйингга етолмай, йўлкада қолиб кетсанг нима бўлади? Албатта, ўша районда хизмат қилувчи милиционерлардан бири сени олиб кетади. Кўчанинг ўртасида ётиб қолсанг-чи? Бе, ишонмасанг, мана мендан қиёс. Қайси куни вақт ҳам алламаҳал бўлиб қолган, кайфим баланд. Қўйлиқ йўлида учиб қоладиган бўлиб кетяпман. Шу заҳоти кўчанинг қоқ ўртасига тушиб олдим. Сал ўтмай, гапнинг очиғи, у ёғи нима бўлганини билмайман. Бир вақт ўзимга келиб, кўзимни очсам, тепамда милиционер турибди. Ўзимни кўрмаганга олиб, яна кўзимни юмдим. Назаримда, у ўз территориясида учрайдиган мастларга ўхшатмадими, ўз территориясида ётган оёғимни қўшни район томонига суриб қўйдида, йўлида кетаверди. Ана, кўрдингми, гап қаёқда...

...Орадан кўп ўтмай қаердандир пайдо бўлган икки милиционер кўчанинг қоқ ўртасида узала тушиб, ғафлат уйқусида ётган бу икки нусхани машинага солиб қаёққадир олиб кетишди. Милиционерлар икковини бир район ҳушёрхонасига олиб кетишдими, ё биттадан бўлиб олишдими. Ҳозирча бу ёғи мутлақо сир!

А. ШАЙХОВ.

ҲОДИСА

ҲАВФЛИ ТОПИЛМА

Сахалиндаги Корсаков шаҳри марказида 7 мингта мина, граната, портловчи моддалар 24 йил мобайнида ерostида қолиб келган. Бу япон қурол-аслаҳалари омбори бўлган.

Бу ҳавфли топилма тасодифан чиқиб қолди. Бинокорлар зовур қазишаётган эди. Экскаватор ковши тупроқни кўтараётганда тўсатдан унинг орасидан гранаталар худди ёнғоқдек сочилиб кетди.

Кутилмаган бу топилма ҳақида шу заҳоти Жанубий Сахалин ҳарбий гарнизонига маълум қилдилар. Милиция ҳавфли район атрофини ўраб олди. Яқин атрофдаги мактаблар ёпилди, транспорт ҳаракати ҳам тўхтатилди. Тўрт сапер капитан Николай Мархотко бошчилигида ишга киришишди.

Саперлар икки кечаю кундуз ишлашди. Улар шаҳардан олисда сўнгги портлаш овози эшитилгандан кейингина гарнизонга қайтишди.

— Бу менинг фаолиятимдаги энг мураккаб иш бўлди, — деди Николай Мархотко. — Япон портлатгичларининг бу тури менга яхши таниш эмас эди. Бунинг устига пайпаслаб ишлашга тўғри келди.

Капитан Мархотко тажрибали офицер-сапер. У урушдан кейин Украина ерларида 80 мингдан ортиқ немис мина ва снарядларини ҳавфсизлантирган. Бу жасорати учун у бир йил муқаддам «Шуҳрат учун» медали билан тақдирланган. Яқиндагина Мархотко Жанубий Сахалинскдан узоқ бўлмаган жойдаги кучли япон авиабомбалари омборини йўқ қилган.

Мард саперларга ташаккур эълон қилинди.

К. РЕНДЕЛЬ, АПН.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ТОШКЕНТДАГИ Свердлов номли концерт залида Новосибирск оперетта театрининг гастроллари муваффақият билан ўтмоқда. Меҳмонларимиз «Қувноқ бева», «Лўлилар барони» ва «Мистер Икс» каби классик оперетталар билан бирга қаҳрамонлик мелодрамаси ва ёш томошабинлар учун мўлжалланган саҳна асарларини ҳам кўрсатмоқдалар. Томошабинлар РСФСР да хизмат кўрсатган артист А. Воронцов ва Н. Байдина, артистлардан А. Ладишенская, Т. Акулич С. Савичларнинг маҳоратини юксак баҳоламоқдалар. Рассом Н. Меламед меҳмонларимиз томошасида бўлиб, ушбу суратларни чизиб келди. Юқорида артистка Т. Акулич «Баядерлар» спектаклида Одетта ролида. Шу спектаклдаги Раджами ролини артист Ю. Тарасевич ўйнамоқда.

ҲАР ТЎҒРИДА

«ЧЎКАР БАЛИҚ»

Балиқ ҳам сувда чўкадими? деб ҳайрон бўларсиз. Ҳа, бўлар экан. Ҳинд океанининг шарқий қисмида олимлар сув устидаги ҳаводан нафас олиб яшайдиган балиқни тутиб олишди. Балиқнинг организмида ҳаво тўпланиб турадиган «идиш» бор экан. Агар шу «идиш» ҳаво билан тўлиб турмаса, балиқ сувга чўкиб кетар экан.

АНТИҚА ҚУВУР

Росток шаҳридан Берлингача ғалати бир қувур ётқизилган. Бу қувурдан тирик балиқ беш соат ичида 300 километр йўл босиб, денгиздан тўппа-тўғри ГДР пойтахтидаги балиқ магазинларига «оқиб» келади.

ОЛТИН КРИСТАЛЛ

Олмос кристалли (тўғри тўрт бурчак шаклдаги олмос)ни нокристалл графитни ўта юқори босим ва ўта юқори температура остида ишлаш орқали ҳосил қилинади. Оддий шароитда бошқа хил нокристалл моддадан кристалл ҳосил қилиш мумкин эмасми?

Голланд олими Рабенау бу саволга «мумкин». деб жавоб қилди. Профессор унчалик юқори бўлмаган босим ва температура остида олтин парчасини кварц трубкага жойлаб, унинг бир ёғини 500 градусгача қизитди. Трубканинг қарши томони совуқроқ эди.

Олтин атомлари трубкадаги қайноқ томондан совуқ томонга ҳаракат қила бошлашди. Ўша томонда узунлиги бир сантиметр бўлган ажойиб олтин кристалли ҳосил бўлди.

ДЕНГИЗДА ШАКАР

Япония балиқшунослари исбот қилишларича, балиқлар бироз ширали денгиз сувидаги ҳаётга осон кўникиб қолишар экан.

Хўш, балиққа ширин сувнинг нима кераги бор? Аниқланишича, бундай сувда турли хил антибиотиклар балиқларга яхши таъсир қилиб, уларни ҳар бир касалликлардан халос этар экан.

Редактор А. ИСМОИЛОВ

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатувлар программаси.

Ўзбек тилида: 10.00 — Самарқанд область бадиий ҳаваскорларининг концерти. 10.45 — Кохановалик артист (Кинокомедия).

12.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

16.55 — Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 17.00 — Телеянгиликлар, 17.15 — «Эчнича» (Мультфильм).

Ўзбек тилида: 17.25 — Қўғирчоқ телевизион театри, 17.55 — «Студентлик — олтин даврим», 18.50 — Телеянгиликлар, 19.05 — Эстрада шинавандалари, сизлар учун. 19.55 — Кўрсатувлар программаси.

20.00 дан — Москва кўрсатади

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

15.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — «Соғлом танда — соғ ақл», 20.40 — «Угай она» (Бадиий фильм), 22.05 — Ўзбекистон радиоси ва теелвидениеси уйғур ансамблининг концерти.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — Душанба кўрсатади.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/VI да Улимдан кучли, 15/VI да Қонли сароб.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/VI да Ажаб савдолар (қишки бинода).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Дакийлар — «ЧАЙКА» «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб 9.45, 11.30 ва кундуз соат 1 яримда), «МОСКВА» (эрталаб 11.40, кундуз соат 3 ва кеч 7 да)

Уруш — уруш-да — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз соат 4 ва кеч 8 да).

Ҳаводаги саргузаштлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Рошфорлик қизлар — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3.30, 5.30, кеч 7.30 ва 9 яримда).

Махтумқули — «МОСКВА» (эрталаб 10, кундуз соат 1.20 ва 5 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади).

Уруш — уруш-да — «ХИВА», ТЕЛЬМАН номли.

Дакийлар — «ФЕСТИВАЛЬ».

«УЗГЛАВУГЛЕСНАБСБИТ» КУМИР СОТИШ ВА ТАЪМИНОТ БЎЙИЧА БОШ БОШҚАРМАСИГА

катта бупгалтер-ревизор, планлаштириш бўлимига иқтисодчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 36 уй.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ МАҲАЛЛИЙ САНОАТ БОШҚАРМАСИГА

бошқарма аппаратида ишлаш учун

капитал қурилиш бўлимига бошлиқ;

Калинин район саноат комбинатига

катта бухгалтер, иқтисодчи, нормаловчи

— КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Байкал-Минал кўчаси, 53«а», уй. Телефонлар: 4-03-33, 4-31-97.

ТОШКЕНТ 3-ТАКСОМОТОР ПАРКИГА

бош бухгалтер ўринбосари, катта бухгалтер, ремонт бўйича техник

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент-5, Куйбишев шоссеси, 322 уй, кадрлар бўлими (5 трамвай, 7, 12, 22, 17, 26 автобусларнинг «Рисовая» бекати). Телефон № 1-1-64-45.

Ўзбекистон ССР «Минмонтажспецстрой»нинг 93-МАҲСУС ТРЕСТИГА

Олмалиқ шаҳрида химия ва металлургия саноати қурилиш объектларида ишлаш учун

кранчилар, слесарлар: технологик ускуналарни монтажи бўйича, трубопроводлар; электр пайвандчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи — ишбай-мукофотли, қўшимча коэффициент тўланади.

Ёлғиз кишиларга ётоқхона берилади, оилаликларга бир йил ичида турар-жой берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар. Апанасенко кўчаси, 35 уй. Телефон № 3-3-88-63

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01461.
ИНДЕКС — 6469.
Б—2302.